

Betoni osana kokeellista kuvitusta

Oman kuvitustyylin kehittäminen

Piritta Hyytiäinen

Opinnäytetyö

75 sivua

LAB-ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti

Medianomi (AMK)
Graafinen suunnittelu

Kevät 2021

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni käsittelee oman kokeellisen kuvitustyylin kehittämistä. Ideoin ja luonnostelen itseäni kiinnostavia aiheita, kokeilen erilaisia tekniikoita sekä yhdistelen eri materiaaleja betonin kanssa yhteen, kuten kierrätysmateriaaleja.

Kirjallisessa tutkimuksessa perehdyn kuvittamiseen yleisellä tasolla, mutta tutkin tarkemmin kokeellisen kuvittamisen määritelmää. Kirjoitan omia pohdintoja, mutta teen myös lyhyen haastattelun, jossa haastattelen muutamia kuvittajia sekä graafisia suunnittelijoita. Etsin myös kokeellisempaa kuvitustyyliä käyttäviä kuvittajia, jotka toimivat inspiraation lähteenä työssäni.

Tavoitteena on luoda itselleni erottuva, muista poikkeava kokeellinen kuvitustyyli ja löytää siihen sopivat materiaalit sekä tekniikat.

Avainsanat

kokeellinen kuvittaminen
kuvitustyyli
kuvitustekniikka
betoni
kuvittaminen
sekatekniikka

Abstract

My thesis deals with the development of my own experimental illustration style. I brainstorm and sketch topics of interest to myself, experiment with different techniques, as well as combining different materials with concrete together, such as recycled materials.

In written research, I get acquainted with illustration at a general level, but I studied in more detail the definition of experimental illustration. I write my own reflections, but I also do a short interview where I interview a few illustrators as well as graphic designers. I'm also looking for illustrators using a more experimental style of illustration to serve as a source of inspiration for my work.

The aim is to create a distinctive, different experimental illustration style for myself and to find the materials and techniques that are suitable for it.

Keywords

experimental illustration
illustration style
illustration technique
concrete
illustration
mixed media

Sisälllys

1. Johdanto	5	5. Kuvitusprosessi	27
1.1 Lähtökohdat	6	5.1 Ideointi	28
1.2 Tavoitteet	7	5.2 Luonnokset	30
1.3 Tutkimuskysymykset ja -menetelmät	7	5.3 Materiaalit ja tekniikat	37
1.4 Käsitekartta	9	5.4 Toteutus	43
2. Betoni	10	6. Lopputulos	53
2.1 Betoni materiaalina	11	6.1 Yhteenveto prosessista	54
2.2 Muita käyttökohteita	13	6.2 Materiaalin arviointi	55
2.3 Valitut betonilaadut	14	6.3 Töiden esittely	56
3. Kokeellinen kuvittaminen	15	6.4 Jatkoimenpiteet	65
3.1 Kuvitus	16	6.5 Kuvien jatkoideointi	66
3.2 Kuvitustyylit ja -tekniikat	17	7. Arviointi	69
3.3 Kokeellinen käsitteenä	19	7.1 Prosessin arviointi	70
3.4 Oma määritelmä	20	7.2 Kuvitustyylin kehittymisen analysointi	70
4. Esikuvat	23	Lähteet	72

1 Johdanto

1.1 Lähtökohdat

Tutustuin betoniin materiaalina tarkemmin ensimmäistä kertaa kesällä 2013. Innostuin valmistamaan siitä pieniä tuikkukippoja kotiin sekä lahjaksi ja ristinolla-pelilautoja ystäville. Betonissa minua kiinnosti erityisesti valmiin pinnan elävyys ja sen rouheus sekä samaan aikaan materiaalin plastisuus. Syksyllä 2016 osallistuin Tornion kansalaisopiston *Betonista iloa ja valoa syksyyn* -opintojaksolle, joka toteutettiin verkko-opiskeluna. Tämän jälkeen innostuin suuremmista betonitöistä, ja näin puutarhaan alkoi valmistua eri kokoisia raparperikulhoja, kasvialueiden reunakiviä ja lintujen juoma-altaita.

Kyseisenä syksynä opinnoissani LAB:in ammattikorkeakoulussa alkoi opettaja Matti Haposen vetämä kurssi, jonka yhteydessä päätin toteuttaa oman taideprojektini valmistamalla kolme eri kokoista betonista kasvitaulua. Näiden synnyttämänä lähti hautumaan ajatus betonista materiaalina myös tulevassa opinnäytetyössäni. Ennen korkeakouluopiskelijaksi ryhtymistä, olin ollut työelämässä graafisena suunnittelijana kymmenen vuotta, jossa työt menivät pitkälti yrityksen graafisten ohjeistuksien tai eri sidosryhmiltä tulleiden toiveiden mukaisesti. Siksi miellyin ajatukseen toteuttaa taiteellis-toiminnallinen-opinnäytetyö, missä korostuisi kiinnostukseni kokeelliseen materiaalinkäyttöön ja erilaisiin valmistustapoihin. Ajatusta tuki myös silloisen vierailevan opettajan Sari Airolan pitämä *Kuvittamisen erikoistekniikat* -kurssi, jossa innostuin kokeellisemmista kuvitustekniikoista. Näiden kurssien innostamana aloin pohtimaan miten voisin yhdistää graafisen suunnittelun, betonin materiaalina ja kokeellisia tekniikoita keskenään niin, että tuloksena syntyisi jotakin arvaamatonta ja totutusta poikkeavaa.

Opinnäytetyöni aihe lähti siis aidosta innostuksestani betoniin sekä kokeilevaan ja materiaalilähtöiseen työskentelytapaan. Siksi oli luontevaa valita aiheeksi oman kokeellisemman kuvitustyylin luominen. Prosessin aikana testaan muutamia eri betonilaatua tutkimalla niiden eroja ja selvitän miten hyvin ne soveltuvat haluttuihin ratkaisuihin. Mietin myös erilaisia muottiratkaisuja betonityön aikaansaamiseksi, pintatekstuureiden tekemistä, värejä sekä yhdistelen niitä tarvittaessa muiden materiaalien kanssa yhteen. Teen mahdollisesti myös erilaisia jälkikäsitteilyjä halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi.

1.2 Tavoitteet

Olen asettanut työlleni useita tavoitteita, mutta ensisijaisena päämääränä on aikaansaada omanlainen, kokeellisempi kuvitustyyli. Koska työni ydin on materiaalikokeiluissa ja oman kuvitusmenetelmän rakentamisessa, haluan kokeilla miten erilaiset tekniikat, materiaalit, struktuurit ja väripigmentit toimivat betonin kanssa ja mahdollistavatko ne tuoreen näkökulman kuvitustyylin luomiseen. Pohdin myös prosessin aikana minkä tapaisissa kuvituksissa juuri tämä tekniikka voisi toimia.

Kolmiulotteisella, eri tekniikoita yhdistelevällä tavalla sekä kierrätysmateriaalien käytöllä, haluan luoda tunteen ainutlaatuisesta ja yllätyksellisestä tavasta tehdä kuvitusta. Pyrkimyksenä on lisäksi syventää omaa ammattitaitoa luomalla kuvitustyyli enemmän juuri käsillä tekemisen, yllättävien materiaalien sekä eri tekniikoiden kehittämisen kautta. Toivon lisäksi, että perinteisestä poikkeavampi tyyli olisi eri tahojen näkökulmasta mielenkiintoa herättävä ja mahdollistaisi sen jatkokehittämisen eteenpäin sekä käytön eri projekteissa tulevaisuudessa.

1.3 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymyksessäni on kuvituslähtöinen näkökulma, *kuinka luoda oma kokeellinen kuvitustyyli käyttämällä betonia osana tekniikkaa?* Prosessin aikana mietin samalla *millaisissa kuvituksissa kyseinen tekniikka voisi toimia*. Pohdin myös kokeellisen kuvittamisen määritelmää eri näkökulmista.

Opinnäytetyön alussa harkitsin kysymystä ensin siitä lähtökohdasta, että voiko betonia yleensäkin käyttää materiaalina kuvittamisessa? Tai voiko betonin ja graafisen suunnittelun yhdistää? Myöhemmin käydessäni keskustelua opinnäytetyönohjaaja Marion Robinsonin kanssa aiheen rajaamisesta, heräsi ajatus näkökulman vaihtamisesta (Robinson 2020). Koska rakentamisen lisäksi betonista on tehty monenlaisia tuotteita myyntiin huonekaluista koruihin, käytetty materiaalina niin taiteessa kuin kuvanveistossa, on erittäin todennäköistä, että sitä on käytetty myös materiaalina kuvituksissa. Siksi päädyin tarkentamaan alkuperäistä ajatustani tutkimuskysymyksessäni.

Tutkimusmenetelmät eli metodit

Ensisijaisesti päätin etsiä tietoa kirjallisuuden kautta, kuten eri ammattikirjoista ja -lehdistä, lastenkirjallisuudesta sekä eri verkkoartikkeleista ja -sivuista, kuten yritysten omilta sivuilta, blogeista sekä YouTube-videoista. Tutkin myös The-seus-kokotekstitietokantaa, jos joku muu opiskelija olisi toteuttanut aiheesta aiemmin opinnäytetyön ja minkälaisia näkökulmia sekä lähteitä hän olisi mahdollisesti löytänyt asiaan liittyen. Selailin läpi myös Kuvittajat ry -sivustolla olevien kuvittajien portfolioit, sillä ajatuksella, että löytäisin sen kautta kokeellisempaa kuvitustekniikkaa käyttäviä kuvittajia.

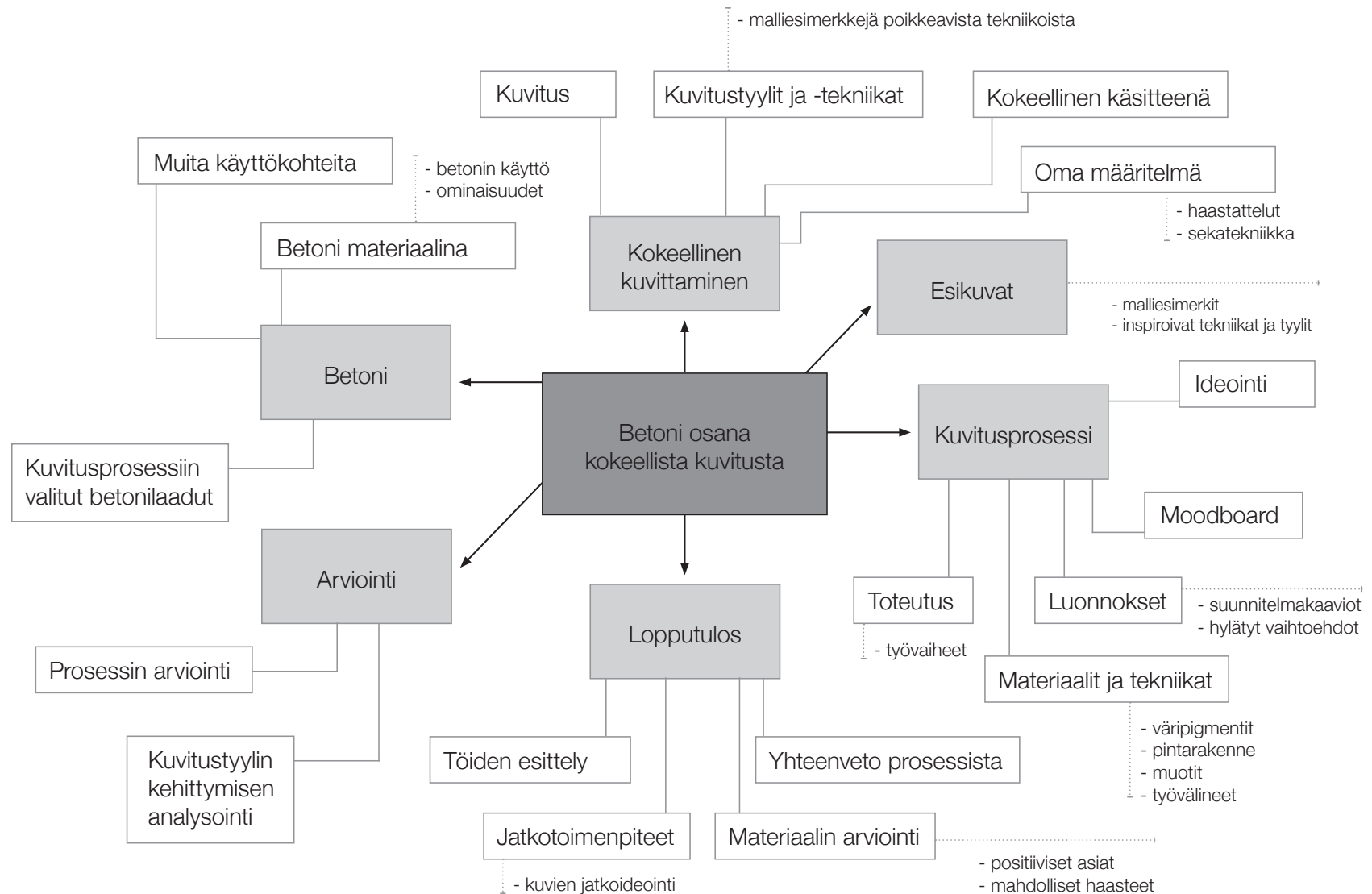
Olin alustavasti ajatellut, että jos aineistoja ei löydy tai niitä on niukasti, niin lähettäisin lisäksi muutaman haastattelukysymyksen eri henkilöille sähköpostitse liittyen nimenomaan kokeellisen kuvittamisen määrittelmään, sekä sen ja sekatekniikan eroihin. Kysymyksen saajia tulisi mukaan maksimissaan kymmenen kappaletta.

Tutkimuskysymyksen kohdalla analysoin myös omaa käytännön kokemuksen myötä syntynyttä taitoa. Eli dokumentoin prosessia luonnosten, kokeilujen ja eri toteutustapojen sekä valokuvien kautta.

Käytetyt tutkimusmenetelmät ja -aineistot:

- kirjallisuus
- artikkelit
- arkistoaineistot ja aineistohaut
- *Kysy kirjastonhoitajalta* -palvelu
- haastattelut
- materiaalikyselyt Matti Haposelta
- verkkosivut, blogit ja videot
- referenssikuvittajien tyylien analysointi
- käytännön kokemuksen myötä syntynyt taito (dokumentointi valokuvien kautta, mahdollisten tietojen kirjaaminen)
- toteutustapojen kartoitus ja vertailu
- luonnostelut, kokeilut ja vertailen käyttävää aikaa sekä valmiiden tuotteiden jatkokäyttöä

1.4 Käsitekartta.

2 Betoni

”Monen mielestä betonista syntyy kulmikasta brutalismia.”

– sisustussuunnittelija Anne Salo

Kuva 1. Betonimuotoilija Ilkka Salon tekemä ruokapöytä. Turun Sanomat 2019.

Kuva 2. Kolme erilaista laattakiveä. *Betonia ja veden välkettä* 2010, 30.

2.1 Betoni materiaalina

Usein kuulee sanottavan miten harmaata, kylmää ja kovaa betoni on. Sisustussuunnittelija Anne Saloa lainatakseni: ”Monen mielestä betonista syntyy vain kulmikasta brutalismia” (Suoranta 2019, 2). Itse olen aina pitänyt betonin rouheudesta ja koen betonin pinnan hyvinkin elävänä, joka muuttuu valitun materiaalin, värisävyjen ja valojen mukaan. Sisustuksessa se toimii mielestäni niin modernissa, industrial-tyylisessä kuin vanhemmassa ’maalaistalohenkisessä’ sisustuksessa, ja pihalle tuotuna se tuo mukavaa lämmin-kylmä- sekä kova-pehmeä-kontrastia puiden, kasvien ja puuterassien kanssa.

Betoni on ollut ajankohtainen ja trendikäs materiaali jo vuosia sisustuksessa, huonekaluissa (kuva 1) tai esimerkiksi eri käyttökohteisiin tulevista laatoissa (kuva 2) mutta myös harrastekäytössä. Lehdissä on ollut artikkeleita niin pöytätasoina kuin betonihuonekaluista sekä uusimpana suosikkina ehkäpä kylpyhuoneissa käytettävä mikrosementti on ollut useamman artikkelin aiheena. YouTube-kanavalta löytyy nykyään paljon betonitöihin liittyviä opasvideoita, ja betonista on ilmestynyt myös monia harrastekirjoja, joissa opastetaan aloittelijoita betoniharrastuksen pariin. Olen huomannut, että omaan kirjahyllyynikin on kirjoja vuosien saatossa kerääntynyt.

Betonin käyttö

Kuten Nilsson ja Arvidsson (2010, 97) *Betonia ja veden välkettä* -kirjassansa hyvin toteavat, betonin historia on ollut hyvin pitkä. Jo Rooman vallan aikoina sitä käytettiin amfiteattereissa sekä vesijohto- ja maantiesilloissa.

Nykyään betoni on maailman eniten käytetty rakennusmateriaali, jota käytetään niin suurissa kuin pienemmissä käyttökohteissa. Esimerkiksi rakennusten perustuksissa betoni on ylivoimaisesti käytetyin materiaali, mutta sitä käytetään lisäksi monissa infrarakenteissa kuten silloissa, padoissa, satamissa ja voimalaitoksissa. Siitä valmistetaan lisäksi harkkoja, putkia, kattotiiliä, pihakiviä ja -laattoja sekä kalusteita. (Betoniteollisuus ry 2021a.)

Tärkein osa-aine betonissa on sementti, jonka pääraaka-aineena on kalkkikivi. Sementin raaka-aineita ovat myös luonnonmineraalit, kvartsi ja savi, joita maapallolla on runsaasti (Linna 2008, 50). Näiden lisäksi betonin valmistukseen tarvitaan kiveä, soraa tai hiekkaa sekä vettä. Sementtirakeiden ja veden reagoiminen keskenään saa lopulta aikaan betonin kovettumisen (Betoniteollisuus ry 2021b).

Ominaisuudet

Materiaalina betoni on edullista, kestävää ja hyvin plastista, joten sitä voi muotoilla lähes mihin muotoon tahansa. Olen myös itse kokeiluissani huomannut sen hyvän työstettävyyden, ja siksi koen, että betoni tarjoaakin mahdollisuuden omanlaiselleni luovuudelle eikä se rajoita minua ideoissani. Materiaalia voi lisäksi värjätä helposti väripigmenteillä tai värillisellä kiviaineksella, ja betonin pintaan on valuvaiheessa helppo toteuttaa myös erilaisia pintastruktuureja (kuva 3).

Betonin kuivuttua, sitä on helppo vielä työstää. Jälkikäsittelemällä työn hioamalla tai vaikka hiekkapuhaltamalla, pinnasta voi tehdä sileän, ja lisäksi sen voi lakata tai vahata, joka estää pinnan pölyämisen suojaten samalla pintaa liialta. Betoni on nykypäivänä myös täysin kierrätettävissä.

3

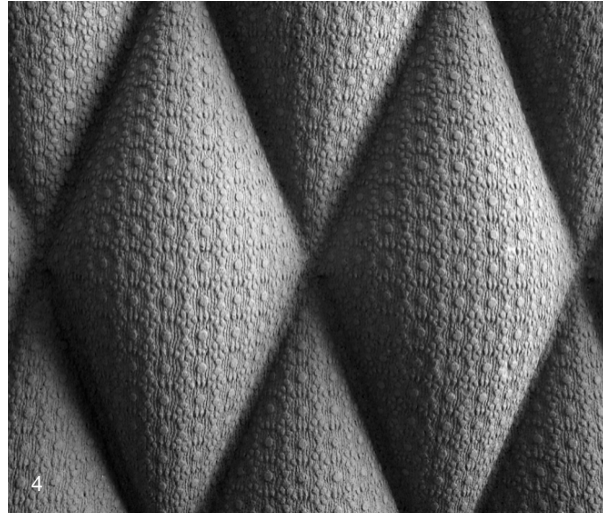
Kuva 3. Väripigmentejä.

2.2 Muita käyttökohteita

Muotobetoni-termiin törmäsin vuosia sitten ensimmäistä kertaa Ornamo-lehden artikkelin kautta (kuvat 4–5). Siinä kerrottiin, kuinka lasitaiteilija Renata Jakowleff oli päättänyt kokeilla betonia Ornamon Betoniseminaarin innostamana, ja kiinnostui muotitusta vaativan, valettavan materiaalin käyttämisestä. Muotobetoniin keksiminen mahdollistaa nykyisin betonisten rakenteiden kolmiulotteisen kuvioinnin ja pieneteksturoinnin monenlaisessa mittakaavassa. (Ornamo 2017, 16–17.)

Graafisen betonin menetelmän on taas kehittänyt muotoilija ja sisustusarkkitehti Samuli Naamanka vuonna 1997 (kuva 6). Naamanka osallistui Helsingin Yliopiston, ART & Design (UIAH), järjestämälle betonin soveltamisen kurssille, jonka tavoitteena oli tutkia betonin uusia visuaalisia mahdollisuuksia. Tästä kehittyi uusi menetelmä luoda kuvioitua betonipintaa erikoiskalvon avulla. Kertomansa mukaan graafinen betoni soveltuu niin kaupallisiin, asuin- kuin julkisiin rakennuksiin; julkisivuihin, seiniin, maalaattoihin ja sisustuksiin tai jopa ympäristötaiteeksi tai ulkokalusteisiin. (Graphic Concrete Ltd 2021.)

Taiteessa betonia on käytetty jo kauan. Tuskin kukaan voi sanoa, ettei ei ole törmännyt elämässään kertaakaan betoniseen taideteokseen. Niitä näkyy niin kaupungin kaduilla, talojen piholla, puistoissa kuin julkisissa tiloissa. Olen samaa mieltä työuransa betonin parissa tehneen Kauko Linnan kanssa siitä, että betoniveistos sopiikin moneen paikkaan ja monenlaiseen tunnelmaan (Linna 2008, 14). Lisäksi muokattavuutensa ansiosta, edullisena ja sateen sekä pakkasen kestävä materiaalina, on ymmärrettävää, että sitä

Kuvat 4-5. Lähikuvat kolmiulotteisesta testipinnasta. Formconcrete Ltd 2017.

on käytetty ja käytetään yhä edelleen niin taiteen tekemisessä kuin julkisten paikkojen elävöittämisessä.

Joitakin vuosia sitten markkinoille ilmestyi askartelukäyttöön soveltuva betoni, joka ei juuri pölyä ja sitä voi käsitellä jopa sisätiloissa. Tuoreena muovailtavan **askartelubetonin** voi valaa muottiin tai muovailta käsin ja siksi se soveltuukin hyvin esimerkiksi koriste-esineiden sekä betonitaiteen tekemiseen (Aamuset 2017, 12). Siitä on helppo valmistaa myös vaikka pieniä huonekaluja tai käyttöesineitä.

Myös **korujen valmistajille** on tehty oma erittäin hienojakoinen betonilaatunsa, joka sopii erittäin pienten töiden, kuten esimerkiksi korva- tai kaulakorujen tekemiseen. Töiden pienuuden takia, myös massa kuivuu nopeammin kuin askartelubetoni. Sekä koruettä askartelubetonia on nykyään saatavana useista verkkokaupoista, joista löytyy myös valmiita silikonisia muotteja vaikkapa juuri korujen työstöön.

Kuva 6. Graafinen betoni 2014.

2.3 Valitut betonilaadut

Opinnäytetyössä käytettävien betonilaatujen valinnassa päädyin lopulta sellaisiin tuotteisiin, joista minulla oli jo kokemusta aiemmista projekteista. Koulussa oli käytettävänä *Fesconin juotosbetonia* (1000/3) ja lisäksi minulla oli kotona valmiina *Lakan kuivabetoni* (S 100) -pusseja muutama kappale. Näiden lisäksi löysin autotallista vielä vähän vanhempaa *Fesconin sementtilaastia* (S 30), joten päätin käyttää sitäkin kokeiluissani.

Halusin kuitenkin ehdottomasti testata myös jotain täysin itselleni uutta betonilaatua, joten tilasin *muotoilubetonia* Taidemakasiini-verkkokaupasta. Muotoilubetoni on kuin savea, mutta sitä ei tarvitse polttaa, ja lisäksi se on kuivuessaan kolme kertaa vahvempaa kuin tavallinen betoni (45Mpa) (Mosarte 2017). Minua kiinnosti tässä täysin vieraassa betonissa juuri sen työstön mahdollinen helpous, ja se, että voisin käsitellä sitä saveen tapaan. Myös ajatus työn nopeuttamisesta sekä mahdollisuudesta tehdä yksityiskohtaisempia töitä suhteessa muihin laatuihin oli yksi valintakriteerini.

Sivun laitaan laitoin vielä listamuodossa valitsemani betonilaadut. Lisäsin siihen itselleni tärkeimmät tiedot niiden eroista, jotka mahdollisesti vaikuttavat toteutusvaiheessa valintoihin sekä auttavat hahmottamaan yhdestä betonisäkkistä tulevaa betonimassan määrää.

Fescon juotosbetoni 1000/3

Vedentarve: 2,7–3,3 l / 25 kg
Valmista massaa: 11–12 l / 25 kg säkki
Maksimiraekoko: 3 mm

(Lähde: <https://www.fescon.fi/tuotteet/kuivabetonit-ja-sementtilaastit/7/juotosbetoni-jb-10003>)

Fescon sementtilaasti S 30

Vedentarve: 2,5–3,3 l / 25 kg
Valmista massaa: 12–13 l / 25 kg säkki
Maksimiraekoko: 3 mm (luonnonkiven muoto saattaa vaihdella)

(Lähde: <https://www.fescon.fi/tuotteet/kuivabetonit-ja-sementtilaastit/2/sementtilaasti-s-30>)

Lakka kuivabetoni S 100

Vedentarve: 2,0–2,5 l / 25 kg
Valmista massaa: 12–13 l / 25 kg säkki
Maksimiraekoko: 10 mm

(Lähde: <https://www.lakka.fi/tuotteet/laastit-ja-tasoitteet/kuivabetonit-ja-laastit/kuivabetoni-s-100/>)

MakeMake muotoilubetoni 2 kg

Vedentarve: 5 osaa betonijauhetta ja 1 osa vettä
Valmista massaa: 1m2 / 2 kg pussi (kerroksen paksuus on 1 mm)

(Lähde: Muotoilubetoni. Esite.)

3 Kokeellinen kuvittaminen

3.1 Kuvitus

Kuvitus on lyhyesti sanottuna kuvallista kerrontaa. Sen tarkoituksena on välittää sanomaa ja olla selkeästi viestintäväline (Hatva 1993, 29). Kuvituksilla voidaan siis tulkita ja havainnollistaa tekstiä tai muuta sisältöä lukijaa tai katsojaa kiinnostavalla tavalla. Kuvituskuva siis tiivistää, elävöittää, koristaa, syventää ja selkeyttää tarinaa tai informaatiota, mutta se voi olla myös kertova kuva ilman tekstiä (Toivanen 2015).

Kuvituksella on tärkeä merkitys tekstin selkeyttämisen apuna, mutta se on myös usein persoonallisempi tapa antaa informaatiota lukijalle. Sen lisäksi kuvituskuviosta on paljon konkreettista apua esimerkiksi vaikeiden asioiden selvittämisessä, kuten teknisten laitteiden tai niiden toiminnan havainnollistamisessa. Toivanen (2015) nostaa hyvin esille myös sen, että kuvituskuvalle voi viestiä myös sellaisia asioita, joita ei yksinkertaisesti voi valokuvata tai jos kuvaaminen muodostuisi aivan liian kalliiksi. Lisäksi niillä voi myös tuoda helpommin esiin aineettomia asioita ja luoda oikeanlaisia tunnelmia.

Kuvittaja on henkilö, joka havainnollistaa tekstiä tai muuta sisältöä visuaalisin kuvituksin. Kuvittajan ammattiin ei Suomessa voi kouluttautua suoraan, ja siksi moni kuvittaja on opiskellut esimerkiksi graafiseksi suunnittelijaksi, ja valmistumisensa jälkeen toimii freelancerina tai itsenäisenä yrittäjänä. Valitettavan moni joutuu kuitenkin työskentelemään palkkatöissä muualla ja sen ohessa toimimaan kuvittajana. Toki muutamia poikkeuksia Suomesta löytyy, jotka pystyvät elättämään itsensä pelkällä kuvittamisella. Kuvittajat ry:n hallituksen puheenjohtaja *Maija Hurme* blogissaan hyvin toteaa, että kuvitus on työtä, joka sisältää tekemisen, sen aikaa vievän ajatustyön ja käsityön, jota kuvittaminen on, joten siitä pitää tulla toimeentulo (Hurme 2021).

Kuvituskuvia käytetään melkeinpä kaikkialla ympärillämme. Yleisimpiä käyttökohteita ovat erilaisten julkaisujen kuten lehtien ja kirjojen sekä artikkeleiden kuvitukset. Kuluttajatuotteissa näkyy kuvittajan kädenjälki, kuten myös mainos- ja markkinointimateriaaleissa. Internet on avannut myös täysin uudenlaisen maailman graafikoille ja kuvittajille muun muassa sosiaalisen median kanavien, blogialustojen ja videopalveluiden sekä pelimaailman kautta.

Myös työpaikoilla kuvituksia tarvitaan runsaasti esimerkiksi yrityksen esityksissä, kaavioissa ja esitteissä, käyttöohjeissa sekä opasteissa. Vieressä olevassa listassa on tarkemmin yleisimmät käyttöalueet ja -kohteet, joissa kuvituskuvia käytetään.

”Kuvittaminen on työtä, joka sisältää tekemisen, sen aikaa vievän ajatustyön ja käsityön, jota kuvittaminen on.”

– Maija Hurme

Kuvituskuvien yleisimmät käyttöalueet ja -kohteet

Aikakausi- ja sanomalehdet: kannet, artikkelit ja jutut.

Kirjat: kirjojen kannet ja lastenkirjojen kuvitus, erilaiset oppi- ja opaskirjat.

Digitaaliset mediat: kuvituskuvien käyttö digitaalisessa muodossa.

Kuluttajatuotteet: vaatteet, levynkannet, astiastot, meikit, rullalaudat jne. ja niiden koristelu, tyyllittely sekä personointi erilaisten kuvitusten avulla.

Mainos- ja markkinointimateriaalit: esimerkiksi ilmoitukset, esitteet, julisteet, internet, esitykset ja tv-mainokset.

Informaatioesitykset (informaatiografiikka): kartat, opasteet, kaaviot, ikonit, prosessimallit, aikajanat, piirakat sekä organisaatiokaaviot.

Tekniset piirustukset: esimerkiksi käyttöohjeet, havainnekuvat ja räjäytyskuvat.

Karikatyryi- ja pilakuvat: henkilöhahmojen tai asioiden karikatyryi- ja pilakuvat.

(Toivanen 2015).

3.2 Kuvitustyyli ja -tekniikat

Puhuttaessa kuvitustyyleistä, tulisi ensinnäkin tarkentaa puhutaanko kuvittajan henkilökohtaisesta tyylistä vai yleisellä tasolla kuvituksen tyyllilajeista. Kuvituksen **tyyllilajeja** on useita, ja riippuen kenen aineistoa käyttää, lajien listat elävät kenties kirjoittajan taustoista johtuen. Yleisimpiä tyyllilajeja ovat kuitenkin käsitekuvitus, kuten fantasia-, peli- ja animaatiokuvitukset, 3D-kuvitukset, reportaa-si- ja henkilökuvitukset, opetuskuvitus, kirjojen ja muiden julkaisujen kuvitukset, mainoskuvitus tai muotikuvitus. Myös pakkaukset, logot ja infografiikka sekä sarjakuvat ovat omia tyyllilajejaan unohtamatta karikatyyreja sekä pilapiirroksia (Toivanen 2015; Nikolaeva 2017; Tietäväinen & Hänninen 2018, 6–41; Akimova 2020). Huolimatta valitusta tyyllilajista, yksi ammattitaidon mitta kuitenkin on, miten kuvittaja joustavasti siirtyy tyyllilajista sekä tunnelmasta toiseen (Korolainen 2001, 65).

Henkilökohtaisia **kuvitustyyliä** on taas varmaan niin monta kuin on kuvittajia. Tyyli voi olla niin perinteinen kuin digitaalinen piirros, se voi olla maalaus, taide- tai käyttögrafiikkaa, kollaasi, graafisesti muotoiltu teksti tai kaikkien näiden yhdistelmä (Toivanen 2015). Oma kokemukseni kuvituksista, joita työelämässä

on tullut käytettyä, ovat olleet pääasiassa digitaalisesti tehtyjä kuvankäsittely- ja sidosryhmiltä ostettuja valmiita valokuvia sekä kuvapankkikuvia. Jossain muutamissa tapauksissa kuvituskuvia on tullut tehtyä markkinointiosastolla esimerkiksi kollaasi- tai sekatekniikkaa hyödyntäen sekä itse kuvaten. Vasta koulun eri kurssien myötä kuvituskuvien tekniikat ovat tulleet laajemmin käyttöön. Kokeiluun on päässyt niin perinteisempiä kuin modernimpiäkin kuvitustekniikoita.

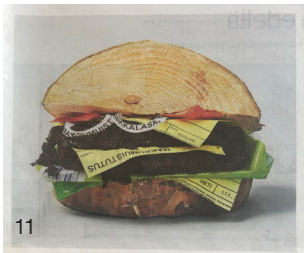
Perinteisiksi tekniikoiksi mielletään muun muassa mustavalkotekniikat, kuten hiili, lyjykynätekniikat ja tussi (muste), sekä huopakynät ja puna- ja valkollidut. Väritekniikoista esimerkiksi pastellimaalaus, värillidut ja -kynät, akvarelli eli vesivärimaalaus, guassi eli peitevärimaalaus sekä akryyli- ja öljyvärit kuuluvat perinteiseen tekniikkaan. Myös kollaasi, sekatekniikka, painotekniikka, Sgraffito (raaputuskuviointi), linopiirros, serigrafiatekniikka ja etsaus voidaan luokitella tähän kategoriaan. Modernimpien tekniikoiden lista on huomattavasti lyhyempi. Siihen kuuluu esimerkiksi digitaalinen kuvankäsittely sekä piirtäminen, vektorigrafiikka ja animaatio. (Ahjopalo-Nieminen 1999, 23–67; Salisbury 2004, 40–61; Nikolaeva 2017.)

Kuva 7. In Land der Flöhe. Beatrice Alemagna 2009.

Kuva 8. Pirkko Punarinta ja kadonnut polkupyörä. Eppu Nuotio & Saara Vallineva 2018.

Kuva 11. Yhteisvastuukeräys 2018.

Kuva 9. Hiiritalon Sam ja Julia. Karina Schaapman 2018.

Kuva 10. Pidä saaristo siistinä ry 2018.

Malliesimerkkejä kokeellisimmista tekniikoista

Kuvituksia, joita katsoessaan voi kokea kuvan kolmiulotteisuuden tai jossa eri struktuureilla pintoihin on saatu elävyyden tunnetta ja missä on käytetty mielenkiintoa herättävällä tavalla eri materiaaleja, löytyy onneksi jo laajasti eri julkaisuista. Luovan materiaalin käyttämisen esimerkkinä nostan esille italialaisen kuvittaja ja kirjailija **Beatrice Alemagnan** *In Land der Flöhe* -kirjan. Alemagna käyttää siinä sekatekniikkaa, jossa hän yhdistelee luovalla tavalla märkä- ja kuivahuovutusta, tilkkutöitä, kirjontaa, strasseja, helmiä ja nappeja (kuva 7).

Kirjailija **Eppu Nuotion** kirjoittaman sekä kuvataiteilija ja kuvittaja **Saara Vallinevan** kuvittaman *Pirkko Punarinta ja kadonnut polkupyörä* -kirjan kuvitukset perustuvat pienoismaailmojen rakentamiseen ja niiden valokuvaamiseen. Kirjassa viehättivät erityisesti pienet yksityiskohdat sekä materiaalien luova käyttö (kuva 8). Sama toistuu hollantilaisen kirjailija **Karina Schaapmanin** *Hiiritalon Sam ja Julia* -kirjassa, jossa keskeisessä roolissa oleva talo on valmistettu pähkivilaatioista ja paperimassasta, ja sen sisustamisessa on käytetty aitoja kankaita menneiltä vuosikymmeniltä sekä kaikenlaista ylijäämämateriaalia (kuva 9).

Materiaalin erikoisempaa käyttöä löysin myös **Pidä saaristo siistinä ry:n** verkkosivuilla olleen *Tunnistatko nämä Suomen roskakalat?* -julisteen kuvituksesta. Siinä katsojan mielenkiintoa oli herätelty käyttämällä digitaalisesti muokattuja muovipusseja ja -pulloja, pullonkorkkeja sekä tupakantumpeja kuvaamassa eri kalalajeja (kuva 10). Myöskin **Lilja-lehden** sivulla olleen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Yhteisvastuukeräyksen *Yhteisvastuulla nälkää ja köyhyyttä vastaan* -artikkelin kuvitus oli koostettu poikkeavalla tavalla. Kuvituskuvassa ollut hampurilainen oli tehty käyttämällä tuoretta puuta, paperilaskuja, elintarvikemuovia ja multaa (kuva 11).

3.3 Kokeellinen käsitteenä

Huomasin hyvin nopeasti *kokeellinen kuvittaminen* -termiä käyttäessäni, että aiheesta oli kovin niukasti tietoa saatavilla. Tai ainakaan ei sellaisia, joita mielessäni olin hahmotellut. Olin toivonut löytäväni aineistoja, joissa olisi pohdittu termiä itsessään, millaista kokeellisuus kuvittamisessa voisi olla tai on ollut sekä kuvittajia, joiden töissä betoni olisi ollut huomiota herättävästi esillä. Useat hakukanavat olivat lisäksi kovin kankeita siitä näkökulmasta ajatellen, että hakuterminä olisi saanut laitettua kuvituskuvassa käytettävän materiaalin. Koska termin vaihtaminen englanninkieliseksi tai sen muokkaaminen rinnasteiseksi sanaksi tai jopa täysin toisen hakusanan käyttö, kuten vaikka *mixed media* (sekatekniikka), ei tuottanut haluttua tulosta, päätin lähestyä sanan merkitystä muutamissa muissa konteksteissa.

Muodissa kokeellisuuden voi nähdä totutun Pariisin muotiviikkojen sijaan, esimerkiksi *Maria Korkeilan* Fiskarsille suunnitteleman modulaaristen puutarha-vaatteiden mallistossa. Katuvaatteiden innostamana hän suunnitteli kierrätetyistä materiaaleista tehdyn malliston, jonka vaatteet sopivat niin puutarhatöihin kuin urbaaniin katupukeutumiseen (Fiskars Group 2021). Juuri tällaisessa ajattelussa on mielestäni jotakin uutta ja poikkeavaa, kun vaate tarjoaakin sille tarkoitettun käyttökohteen lisäksi toisen käyttötavan.

Musiikin kohdalla kokeellinen käsitteenä on itselleni paljon tutumpaa. Koen, että kokeellinen musiikki on usein erikoista, se saattaa kuulostaa oudolta, siinä on yhdistetty omalatuista ääniä keskenään ja live-esiintymisiin on saatettu yhdistää myös jotakin tavallisesta poikkeavampaa kuten vaikka performansseja. Tämän kaltaista musiikkia ajatellaan usein lopputulos edellä, miten minäkin usein ajattelen, vaikka lähtökohtana tulisi oikeastaan olla sen tarkoitusperä ja

elementit, kuten muotorakenteet, melodia- ja harmoniakäsitykset, rytmien haastamiset sekä visuaaliset ja fyysiset ulottuvuudet ja käsitetaiteen keinot (Leskinen ym. 2017).

KOELSE eli Kokeellisen Elektroniikan Seura on hyvä esimerkki juuri tällaisesta. Taidekollektiivin jäsenet keräävät käytöstä poistettua kuluttajaelektroniikkaa, joista purkamisen ja uudelleen rakentamisen jälkeen kootaan uniikkeja soittimia tai toiminnallisia taide-esineitä ja installaatioita. Seuran perustajajäsenen Antti Ahosen mukaan tavoitteena on, että niistä syntyisi aina jotain yllättäviä, ihmeellisiä tai jotain epätavallisia soittimia sekä esineitä kokeelliseen ja visuaaliseen taiteeseen. (Casal 2018.)

Valokuvauksen kohdalla koen kokeellisuuden näkyvän enemmänkin sen teknisissä ratkaisuissa, kuten vaikka kameran säätöjä kokeilevasti sekoittamalla ja ottamalla kuvan perinteisestä poikkeavammalla tavalla, jolloin lopputulosta ei voi ennustaa. Kineettisessä valokuvauksessa kuvaaja käyttää liikettä ja pitkää valotusaikaa hyväkseen ja esimerkiksi heittää kameran ilmaan (*camera tossing*) tuottaen näin 'heittokuvan' (Art Digital Magazine 2009). Tämä voisi olla hyvä esimerkki kokeellisemmasta valokuvauksesta.

Mutta ehkä myös perinteisen valokuvan määrittämisessä voisi ajatella laajakatseisemmin. Voiko kuva olla jotakin muuta kuin perinteinen valokuva tai voidaanko se esittää sellaisessa kontekstissa, että valokuvaus muuttuu silloin perinteisemmästä kokeelliseksi.

3.4 Oma määritelmä

Niklas Bengtssonin (2002, 25–44) *Kuvituksen monet muodot* -kirjan teksti herätteli minut pohtimaan miten kokeellisuuden käsitettä voi ylipäätään määrittää kuvittamisessa, sillä esimerkiksi lastenkirjallisuudessa on käytetty paljon niin sanottuja normaalista poikkeavampia tekniikoita, mitä kenties muissa yhteyksissä ei olla totuttu näkemään. Bengtssonin mukaan monimuotoisien lastenkirjojen, jotka eroavat perinteisistä lastenkirjoista, alalajien rajat eivät ole yksiselitteisiä, koska muun muassa muodon, taiton ja materiaalin perusteella ne ovat lajiteltavissa useiksi erilaisiksi alaryhmiksi.

Itse koen kokeellisuuden liittyvän kuitenkin totutusta poikkeavampaan kokeilevaan materiaalin tai tekniikan käyttöön, mutta se voi mielestäni olla myös jotakin täysin uutta tai uutuusarvoa tuottavaa tekemistä tai tapaa (kuva 12). Lisäksi kokeellisuus voi myös olla myös omaan kokemukseen perustuvaa. Kokeellisen kuvittamisen kohdalla tekeminen on mielestäni aina kokeilevaa, mahdollisesti sattumalta johonkin lopputulemaan päättyvää eikä sen lopputulosta voi välttämättä ennustaa. Siihen liittyy mielestäni myös vahvasti ajatus siitä, että kokeileva tekniikka voi myös epäonnistua.

12

Kuva 12. Kokeilevaa materiaalin ja tekniikan käyttöä.

Haastattelut

Koska aihe oli itselleni uusi, päätin tehdä lyhyen, muutamien kysymyksen sisältävän sähköpostitse lähetetyn haastattelun. Haastateltavien joukkoon valikoitiin kuvittajia ja graafisia suunnittelijoita, joiden tiesin käyttävän myös erikoisempia kuvitustekniikoita, ja lisäksi päätin lähettää kysymykset myös Sari Airolalle, joka myös kuvittamisen lisäksi opettaa kuvitusta. Järjestön edustajaksi valikoitui luonnollisesti suomalaisten kuvittajien alan ammatillinen yhdistys Kuvittajary -järjestö. Koostin kysymykset nimenomaan liittyen kokeellisen kuvittamisen määrittelmään sekä sen ja sekatekniikan eroihin.

Lähetin kysymykset seitsemälle henkilölle ja yhdelle järjestölle, joista viisi vastasi. Omien pohdintojeni tueksi tehdyn haastattelun vastaukset saivat omat ajatukseni avartumaan. Ajattelin itse aluksi, että kokeellinen kuvittaminen on enemmän materiaaliin ja tekniikkaan liittyvä määritelmä, ja kenties johonkin uuteen tapaan tai aiheeseen liittyvä, mutta totesin että asiaa on syytä tarkastella myös laajemmalla perspektiivillä kuin olin ajatellut.

Samaan pohdintaan oli päässyt kuvittaja **Suvi-Tuuli Junntila** (2021), joka näki kokeellisuuden erityisesti tekniikka- ja materiaalikysymyksenä, eikä niinkään liittyen kuvituksen sisältöön. Hän koki myös, että perinteisemmistä tekniikoista poikkeavammat kuvitusmuodot voisivat olla jollain tapaa kokeellisia tai ainakin jos materiaalia ei ole yleensä yhdistetty kuvittamiseen. Asiaan liittyy hänen mielestään lisäksi tietynlainen uutuusarvo tai ainakin harvinaisuus, ja että kuvitustek-

niikkaa ei ole aiemmin käytetty tai sen käyttö on ollut hyvin vähäistä.

Graafinen suunnittelija, kuvittaja ja sarjakuvataiteilija **Ville Tietäväinen** (2021) näki kuvittamisessa kokeellisuuden lähinnä kokeiluna kuvituksen idean ja sanoman välittymisen sekä tulkinnanvaraisuuden ja hienovaraisuuden suhteen. Esimerkkinä hän käytti lyijykynäpiirrosta, joka voi olla mitä kokeellisin kuvitus ja vastaavasti erikoisella tekniikalla erikoiselle materiaalille tehty kertova kuva voi olla mitä perinteisin. Hän koki, että kokeellisuus kuvittamisessa liittyy sisältöön, ei tyyliin tai tekniikkaan. Tietäväinen lähti ensisijaisesti ajatuksesta, että kuvituksessa valitaan tyyli ja tekniikka tukemaan mahdollisimman hyvin esitettävää ajatusta.

”Kokeellisesta kuvittamisesta tulee mieleen määrittelemätön ja sattumien ja vahinkojen mahdollisuus ja niiden hyväksyminen osana prosessia”, toteaa kuvittaja **Saara Vallineva** (2021). Vallineva näkee siis kokeellisen kuvittamisen ennemminkin astumisena tuntemattomaan ja suostumisena määrittelemättömyyteen. Ja koska lopputulosta ei ole määriteltä, kokeen ei tarvitse johtaa mihinkään, mutta jos sen avulla löytyy jotakin uutta, se on vain plussaa. Hän pohti myös voiko kokeellinen olla kuvittamisen ajattelua käsitteenä, esimerkiksi voiko ajatteleamalla tai kirjoittamalla kuvittaa? Toki se voi olla myös eri materiaaleilla kokeilua tai kuvituksen kohde voi olla perinteisestä poikkeava.

Kuvittaja **Sari Airola** (2021) näkee kokeellisen kuvittamisen määritelmän joko niin, että se on kokeellista

teknisesti tai kokeellista aiheen ja kontekstin osalta. Teknisesti ajateltuna, se voi olla jotain yllättävää tekniikkaa esimerkiksi kuvataiteen tai käsityön alueelta, jota sitten käytetään perinteisen kuvituksen kontekstissa. Airola kokee, että tekniikka voi olla melkein mitä vain, jos kuvituksen sisältö toimii sillä kuvattuna. Kokeellisen teho on juuri materiaalin yllättävyydessä ja tarinan sekä yllättävän materiaalin yhdistämisen vilissä ’ahaa-elämyksessä’.

Kokeellisena kuvituksena hän pitää myös jotain yllättävää asiaa tai yllättävässä asiayhteydessä käytettyä kuvitusta. Näissä ero perinteiseen kuvittamiseen saattaa kuitenkin olla hänen mielestään vaikeammin havaittavissa kuin teknisessä kategoriassa.

Kuvittajary:n tuottaja ja kuraattori **Veera Pekkinen** (2021) lähestyi asiaa hiukan toiselta kantilta, uudenlaisten ja epäsovinnainten esitys- ja kerrontatapojen, tekniikoiden tai kontekstien käyttöön kuvitustyössä pohtimisen kautta. Pekkinen mukaan laajimmillaan kokeellinen voisi tarkoittaa perinteisestä kaksiulotteisesta kuvituksesta poikkeavaa ja esimerkiksi nykyteknologian, valon tai installaation keinoin toimivaa kuvituksen muotoa. Hän kokee myös, että kuvituksen tekevät kuvitukseksi yleensä työn päämäärät, jotka ovat erilaiset kuin vapaassa tekijälähtöisessä taiteessa. Kuvituksella on yleensä tilaaja ja tekijän ulkopuolelta asetettu lähtökohta. Näin hän katsoo olevan myös kokeellisen kuvittamisen kohdalla, tekniikasta riippumatta.

Sekatekniikka eli Mixed media

Sekatekniikka sanan käyttö katsotaan alkaneeksi vuoden 1912 tienoilla Pablo Picasson ja Georges Braquen kubistisista kollaaseista ja rakennelmista (Tate 2021). Mikael Wright (1995, 6–8) toteaa *Sekatekniikan perusteet* -kirjassaan, että tekniikka itsessään on paljon vanhempi, sillä kautta historian on onnistuneesti yhdistelty erilaisia materiaaleja keskenään ja taiteilijat ovat luoneet sekatekniikkasommitelmia. Tekniikan kehittymistä on edistänyt uudenlainen asenne, joka on suosinut kokeilemistä ja uusien materiaalien käyttöönottoa, ja joka taas on johtanut sekatekniikkatöiden lisääntymiseen kaikissa visuaalisissa muodoissa.

Kuvitustekniikoista tietoja hakiessani, huomasin että sekatekniikka terminä oli usein kovin suppeasti avattu. Harvemmin oli myöskään tarkempaa kuvailua kollaasin ja sekatekniikan eroista, vaan määrittely painottui enemmän kollaasiin tekniikkana. Tarja Ahjopalo-Nieminen (1999, 52) kuitenkin antaa *Kuvittajan keinot* -kirjassaan esimerkin sekatekniikasta missä lyijykynäpiirrokseen yhdistetään vesivärejä, väriliituja ja värikyniä sekä erilaisia painomenetelmiä.

Taidegraafikko Pekka Hannula (2021) kuvailee kuitenkin hyvin kollaasin ja sekatekniikan eron. Kollaasi on yhdistelmätekniikkaa, jossa erilaisia materiaaleja yhdistetään liimaamalla samaan teokseen, kuten papereita, puuta, kangasta, kuituja, pahvia tai vaikka hiekkää. Siinä on siis hallitsevana liimatun materiaalin

käyttö, kun taas sekatekniikan yleisilmettä hallitsevat enemmän muut tekniikat.

Mutta jos sekatekniikan määritelmä liittyy pääsääntöisesti muuhun tekniikkaan kuin liimatun materiaalin käyttöön, niin eikö silloin kokeellinen kuvittaminen voi jossain tapauksissa olla myös sekatekniikkaa? Ehkäpä raja on tässäkin hiukan häilyvä, ja kokeellisuudessa esille nousee enemmän poikkeavampien materiaalien sekä tekniikan seurauksena syntyvä ennalta-arvaamaton lopputulos sekä mahdollinen uutuusarvo.

Airola (2021) kokee, että vaikka sekatekniikka on lähempänä perinteisiä kuvittamisen tekniikoita, voi siinä olla myös esimerkiksi kollaasia ja maalausta sekoitettuna. Toki hän näkee, että sekatekniikka voi olla kauempanakin perinteisistä tekniikoista. Kokeellinen kuvittaminen hakee taas hänen mielestään materiaalinsa jostain ihan muualta kuin digitaalisista tai perinteisistä maalaus- ja piirustustekniikoista.

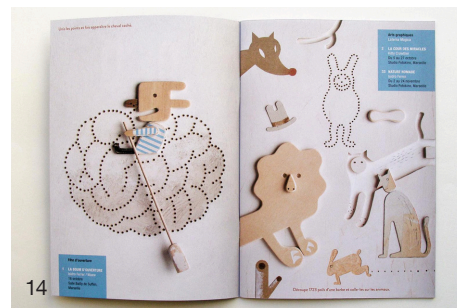
Pekkisen (2021) pohdinnoissa taas sekatekniikka-määritelmä liittyy ennemminkin kuvan tekotapaan ja tekniikkaan, mikä ei kuvittamisen kohdalla yksin riitä. Kuva voi olla kokeellinen ja sekatekniikalla tehty olematta siltikään kuvitusta. Pekkisen mielestä on siis pohdittava, mikä tekee kuvasta juuri kuvitusta eikä esimerkiksi vapaata kuvataidetta.

4 Esikuvat

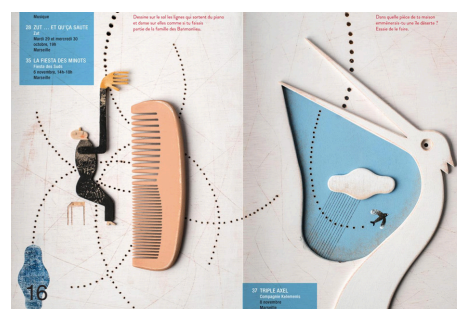
13

14

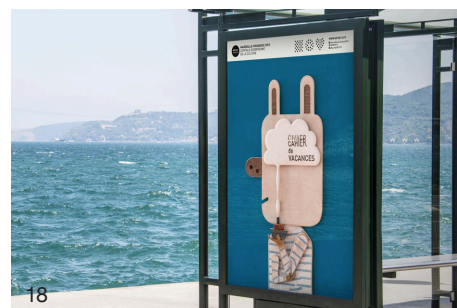
15

16

17

18

Kuvat 13–18. Cahier de Vacances, Isidro Ferrer. Alliance Graphique Internationale 2013.

”Isidro muuttaa maailman visuaaliseksi runoksi, ja luo mielikuvituksensa taialla hahmoja, jotka hyppelivät sisään ja ulos kirjoista, julisteista ja patsaista.”

– Kolibri

Suunnitteluvaiheessa koin tärkeänä löytää myös hyviä esikuvia, joiden töistä saisin inspiraatiota sekä vinkkejä kehitellä omaa kuvitustyyliäni eteenpäin ja löytäisin mahdollisesti kokeilemisen arvoisia tekniikoita ja tyyliä. Nostin tähän esille kolme ehkäpä tärkeintä kuvittajaa, joiden töissä nimenomaan materiaalien valinnat, käytetty tekniikka sekä vaihtuvat kuvakulmat, liike sekä valojen ja varjojen monipuolinen käyttö, ovat innostaneet minua juuri tässä opinnäytetyössä. Myös kuvitusten tarinallisuus on ollut yhtenä vaikuttimena. Lisäksi minua viehättää erityisesti tapa, miten kierrätysmateriaaleja on saatu hyödynnettyä uudella tavalla.

Isidro Ferrer

Koska olin jo aikaisessa vaiheessa kiinnostunut betonista ja kierrätysmateriaalien käytöstä, sain silloiselta opettajalta, Sari Airoalta, vinkin tutustua espanjalaiseen kuvittajaan ja muotoilijaan Isidro Ferreriin, joka on erittäin monipuolinen materiaalien käyttäjä (Airola 2016). Tutustuessani tarkemmin hänen töihinsä, huomasin heti, että niistä huokuu mieleton luovuus ja kokeileva sekä yllätyksellinen materiaalin käyttö. Kolibri festivaalin sivuilla hyvin kuvailevasti kirjoitettua tekstiä lainatakseni: ”Isidro muuttaa maailman visuaaliseksi runoksi, ja luo mielikuvituksensa taialla hahmoja, jotka hyppelivät sisään ja ulos kirjoista, julisteista ja patsaista” (Kolibri 2017).

Sekalaisen kierrätysmateriaalin käytöstä huolimatta Ferrerin kuvitukset sekä teokset ovat mielestäni harmoniassa keskenään, jota tasapainottaa myös hänen maanläheinen väriensä käyttö. Lisäksi useat hänen kirjojen kuvituksistaan ovat sellaisia, että niiden kolmiulotteisuus on melkein käsin kosketeltavissa, kuten kirjassa *Cahier de Vacances* (kuvat 13–18) (Alliance Graphique Internationale 2013).

Suvi-Tuuli Junntila

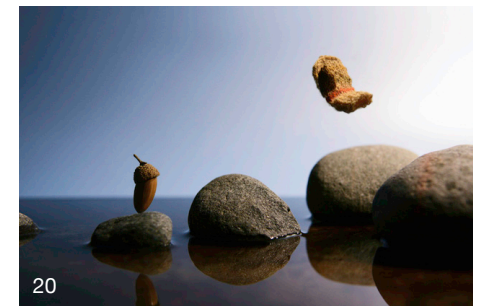
Airolan vinkistä löysin myös Suvi-Tuuli Junntilan kuvitukset (Airola 2016). Varsinkin *Minne matka, lapanen?* -kirjan pienoismaailmat (kuvat 19–20) ja niissä kekseliäästi käytetyt materiaalit innostivat minua katsomaan ympärilläni luovemmin sekä avarakatseisemmin miettiessäni tähän projektiin liittyviä materiaaleja. Huomasin, että moni yksinkertainen materiaali saa uuden ulottuvuuden, kun sitä kuvaa toisenlaisessa kontekstissa ja vaikka hyvin läheltä.

Myös erilaiset kuvakulmat ja tarinan hahmojen etäisyydet korostuivat hyvin tämän kirjan kuvituksissa (kuva 21). Juuri perspektiivien vaihtelu, jolloin esineet ja henkilöt nähdään eri kulmista ja eri etäisyyksien päästä, saavat aikaan eri kuvien välille liikettä (Rättyä & Raussi 2001, 104).

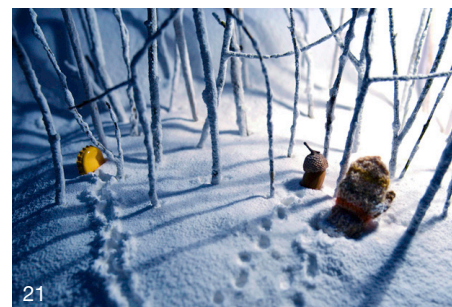
Yksi kirjan parhaimmista tekniikoista, on mielestäni valojen ja varjojen leikki (kuvat 22–23). Niiden avulla Junntila on saanut pintojen kuviot nousemaan paremmin esille ja niiden käyttö tuo mielenkiintoista tarinallisuutta itse kirjaan. Ajatuksena on työstää mahdollisia kuvia myöhemmin pidemmälle, jossa haluaisin kokeilla juuri tätä tekniikkaa ja nähdä miten se korostaa mahdollisesti betonia materiaalina, ja tuoko se siihen toisenlaista ulottuvuutta.

19

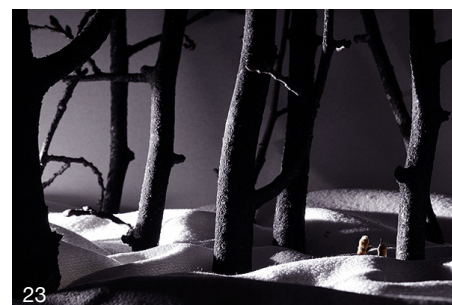
20

21

22

23

Kuvat 19–23. Minne matka, lapanen?
Suvi-Tuuli Junntila. 2014.

24

25

26

27

Kuvat 24–27. The Singing Bones, Shaun Tan 2012.

Shaun Tan

Australialaisen kuvittajan ja kirjailijan Shaun Tanin *The Singing Bones* -kirjasta, tuli ehdottomasti yksi tärkeimmistä innostukseni lähteistä tässä opinnäytetyössä. Tanin kirjassa tuttujen tarinoiden poikkeava ja jopa ehkä hiukan hämmentävä kuvitus herätteli taiteen tavoin, ja sai tutkimaan jokaista kuvaa pitkään. Hänen tapansa käyttää materiaalia elävästi sekä kiinnostavalla tavalla, mutta kuitenkin yksinkertaisesti, miellytti minua, ja koin, että se voisi olla yksi tyyli mikä sopii betonitöiden kuvaukseen.

Sen lisäksi myöskin Tan, Junttilan tavoin, saa kuvista hyvin elävän tuntuista juuri varjojen ja valojen oikeanlaisella käytöllä (kuvat 24–27). Tarkkaan kohdennettu valo saa aikaan myös sen, että pintojen yksityiskohdat tulevat hyvin esille, ja että tunnetila korostuu jokaisessa työssä omanlaisenaan. Nostan alapuolelle lisäksi muutamia muita inspiroivia kuvittajia sekä teoksia, jotka ovat auttaneet minua eteenpäin tässä prosessissa.

Irma Gruenholz

Lähde: <https://www.deplastilina.com/architecturaldigest.html>

Nukkumatti-animaation kuvat

Lähde: Sakari Silvolan Nukkumatin kylmä sota -kirja 2021.

Kelly Pousette

Lähde: <https://www.instagram.com/kpousetteillustration/?hl=fi>

Jeremiah Shaw

Lähde: <http://www.jermshaw.com>

Christian Voltz

Lähde: <https://christianvoltz.com>

Tanaka Tatsuya

Lähde: https://www.instagram.com/tanaka_tatsuya/

5 Kuvitusprosessi

5.1 Ideointi

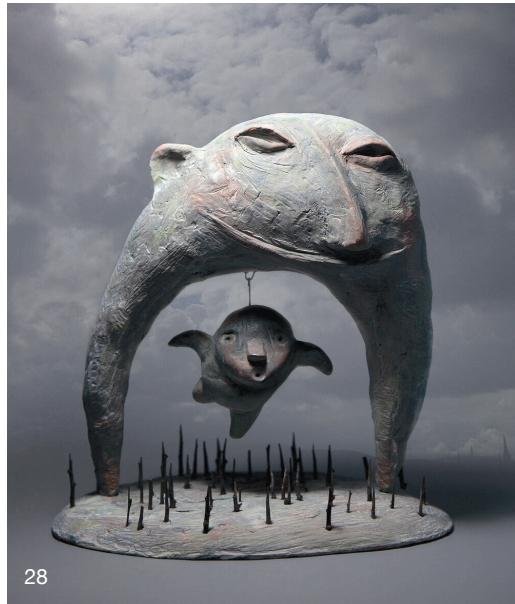
Ideointi lähti aluksi normaalista poikkeavammalla tavalla, sillä ensimmäinen betonityö tuli tehtyä ilman luonnoksia tai lopullista ideaa. Toisaalta tämä tyyli sopii mielestäni paremmin juuri kokeellinen-määritelmän alle, kuin että ideaa ja lopputulosta olisi ennalta määritelty tarkemmin. Sattumalla on tässä tyyliä kuitenkin myös iso merkitys.

Tämän jälkeen muutin kuitenkin työskentelytapaa, jotta opinnäytetyö pysyisi selkeänä ja paremmin rajattuna. Lähdin kokoamaan aiheita lähinnä omista kiinnostukseni kohteista, ja hain näihin aiheisiin erilaisia näkökulmia lehtien artikkeleista, luonto-ohjelmista, mainoksista sekä kuvien jakopalveluista. Tein samalla pohdintoja minkälaisissa kuvituksissa materiaali voisi toimia ja missä se ei ehkä olisi paras vaihtoehto.

Jo heti alkuvaiheessa mietin myös voiko sama työ muodoltaan toimia myös muissa käyttötarkoituksissa. Heittelin ilmaan muutamia ajatuksia samasta muodosta, ja totesin, että työn ulkonäköä muuttamalla esimerkiksi maalaamalla pinnan värityksen aina uudeksi tai lisäämällä siihen eri materiaaleja sekä koristuksia liimaamalla, sama muoto voi toimia useissa konteksteissa. Näin se toimii useamman kerran, eikä jokaista vaihetta tarvitse aina tehdä uudelleen.

Ideointi vaiheessa tein itselleni myös seuraavalla sivulla olevan **Moodboardin eli tunnelmataulun**, johon havainnollistin sitä mahdollista tunnelmaa sekä yksinkertaisuutta, jota tavoittelen töissäni (kuvat 26–33). Lisäksi lisäsin siihen erilaisia elementtejä ja muotoja sekä tavoiteltavaa värimaailmaa.

Moodboard

28

29

32

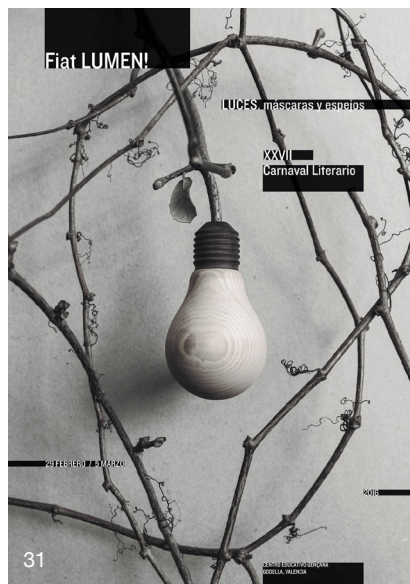
Kuva 28. Shaun Tan 2012.
Kuvat 29, 35. MOXON London 2021.
Kuvat 30–31, 33–34. Isidro Ferrer.
Kuva 32. Goodwin&Goodwin 2009–2021.

34

30

31

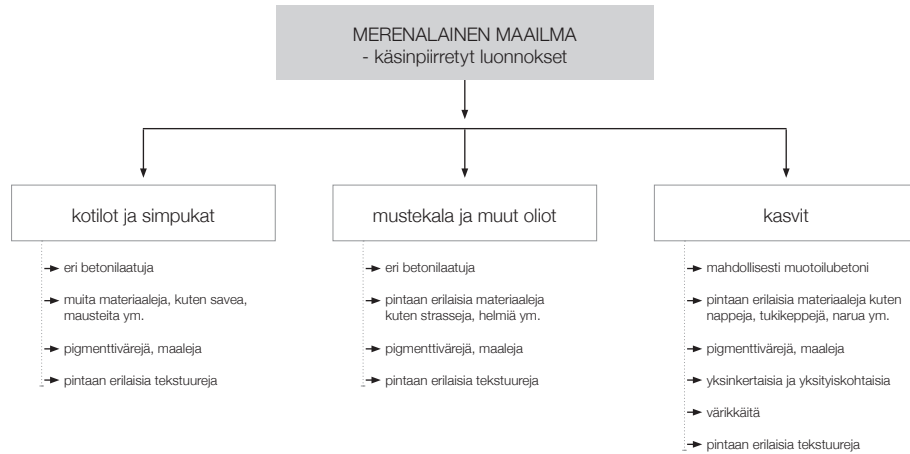

33

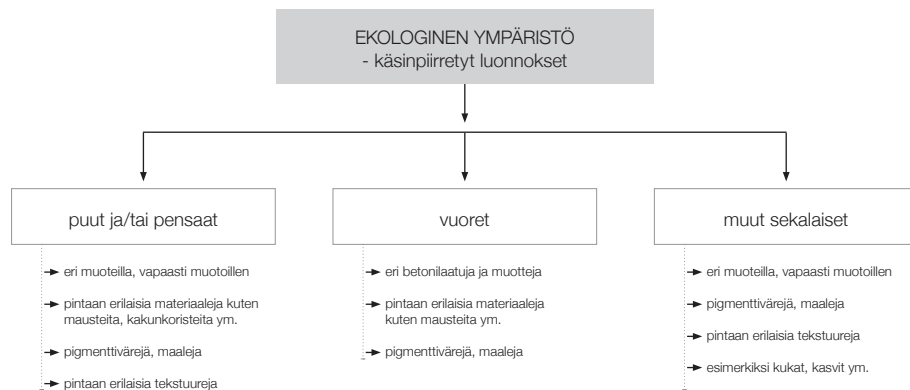

35

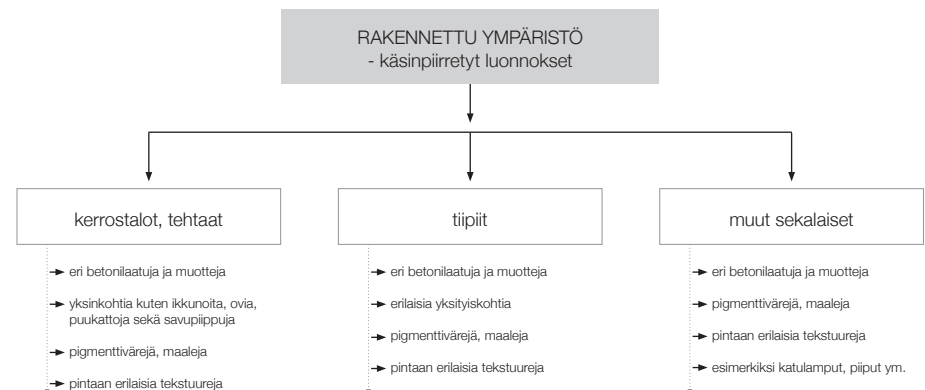
Suunnitelma 1

Suunnitelma 2

Suunnitelma 3

5.2 Luonnokset

Materiaalin luonteen takia, lähdin hahmottelemaan melko pelkistettyä tyyliä. Olin luonnostellut ideoita eri papereille, ja jotta hahmottaisin ne selkeämmin, tein valituista ideoista hyvin yksinkertaiset suunnitelmat kaaviomuodossa, jotka tosin hiukan elivät lopulta matkan varrella. Suunnitelmakaaviot (1–3) kuitenkin helpottivat jäsentelemään eri projekteja suunnitteluprosessin sisällä ja ohjasivat työntekoa varsinkin betonin työstövaiheessa.

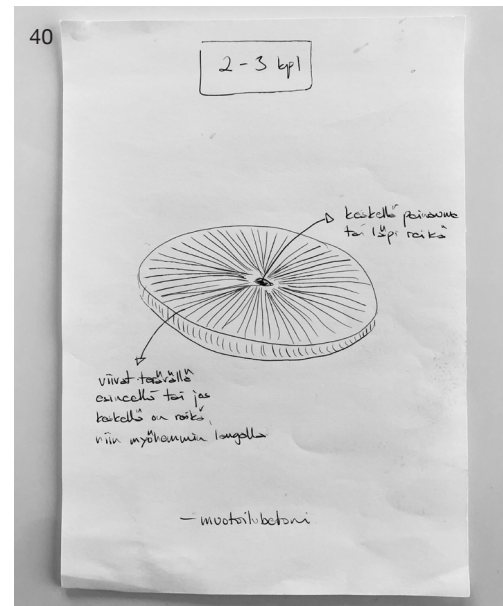
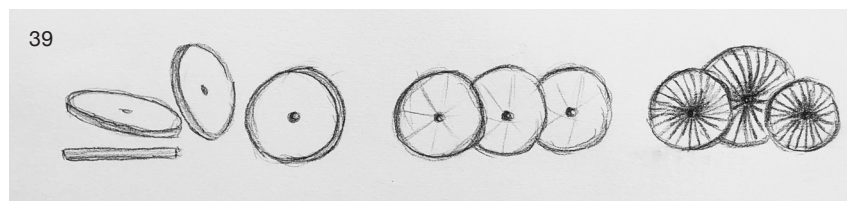
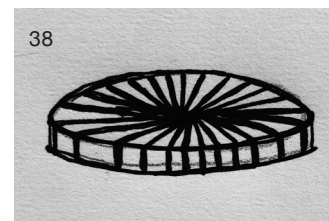
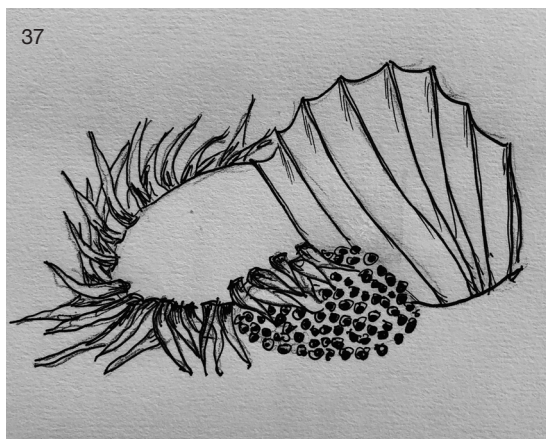
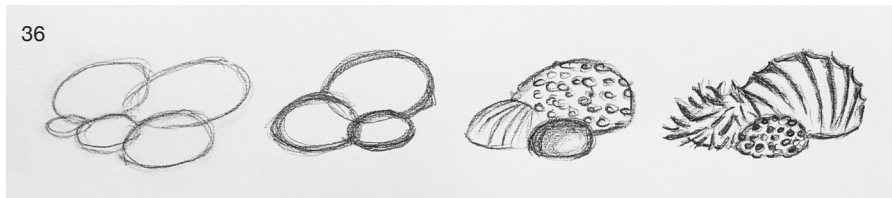
Jaoin suunnitelmat muutamiiin pääaihealueisiin ja liitin niiden alle mahdolliset betonityöt, jotka aiheeseen liittyivät. Lisäksi lisäsin mahdollisen materiaalivalinnan sekä muita mieleen tulleita ideoita. Halusin kuitenkin jättää tilaa tulkinnalle, koska en voinut vielä tietää mihin työ tulisi johdattamaan minua tai onnistuisiko idea ollenkaan.

5 KUVITUSPROSESSI

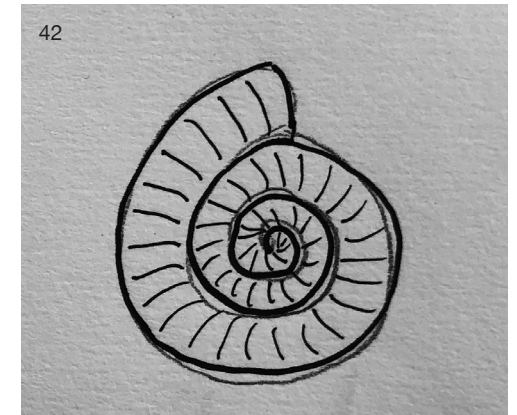
Näiden pohjalta, jatkoin luonnostelua ensin piirtämällä aiheen hehättämiä ideoita ja niiden mahdollisia variaatioita (kuvat 36–66). En tässä vaiheessa halunnut mennä vielä liian pitkälle hahmotelmis- sa, koska halusin vapauden muuttaa asioita työstövaiheessa siihen suuntaan mihin materiaali taipuu ja mielikuvitus sillä hetkellä vie. Joten mietin lähinnä yksinkertaisia muotoja ja tekotapoja sekä siinä käytettäviä työvälineitä tai mahdollisia muotteja.

Koska ensimmäinen työni syntyi ilman tarkempaa pohtimista, mutta se liittyi mereen, lähdin ideoimaan sen ympärille muita **merenalai- seen maailmaan** liittyviä olioita, kasveja tai muotoja. Esiin nousi erilaiset kotilot, osterit ja mustekalat sekä erikoiset kasvit, mutta lopulta ideat olivat osittain aika epämääräisiä.

Kuvat 36–42. Omia luonnoksia.

Kieritetään rullalle tai kootaan keeksi.

Onko mahdollista saada pystyyn?

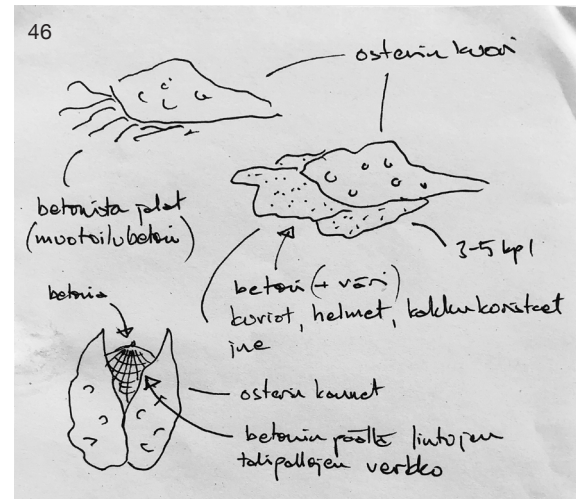
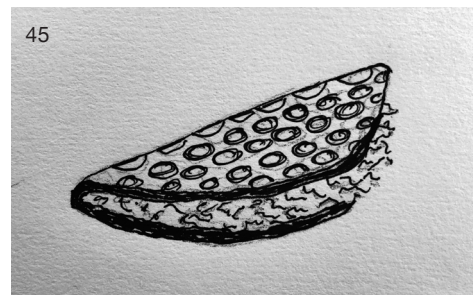
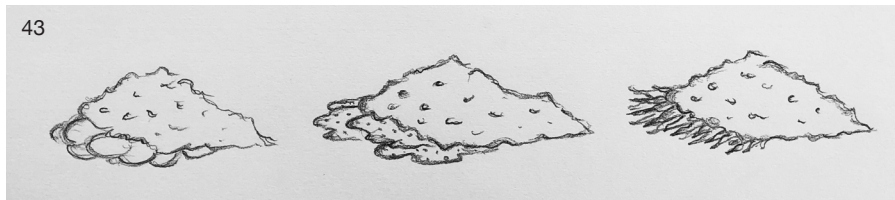

5 KUVITUSPROSESSI

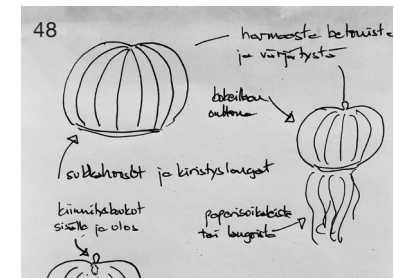
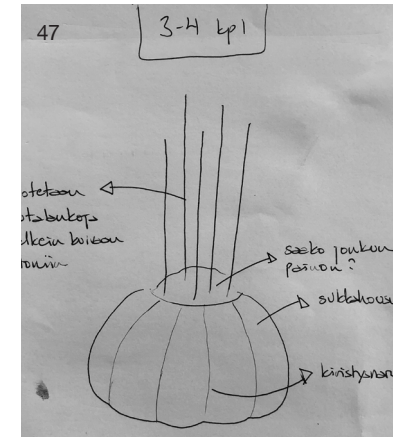
Olin aiemmin saanut ystävältäni tyhjiä osterinkuoria, ja ajattelin että kokeilen hyödyntää niitä jotenkin projektissa. Aluksi mietin, että kokeilen muotoilla muotoilubetonista sen alle jonkun olion, mutta päädyinkin ideoimaan jotain ei niin itsestään selvää. Luonnoksiin laitoin kuoren alta tulemaan lonkeroita tai kuivia kasvinosia, mutta sitten tuli idea kuoren alta 'valuva' betonista. Siihen voisi tehdä sitten vielä jotain pintakokeiluja.

Näin myös jossain kuvan vuosia aiemmin, kun joku oli tehnyt kurpitsa- tai osteri- muotoista betonista. Tämä muistijälki palasi mieleen, kun pohdin ns. mustekalaa. Samalla ajattelin, että muoto voi toimia myös toisinpäin, vaikka merenpohjan kasvina. Siksi piirsin kaksi eri vaihtoehtoa, jossa toisessa on niin kutsutut lonkerot.

Kuvat 43–48. Omia luonnoksia.

Täytetään sukka ja solmitaan narut ympärille.

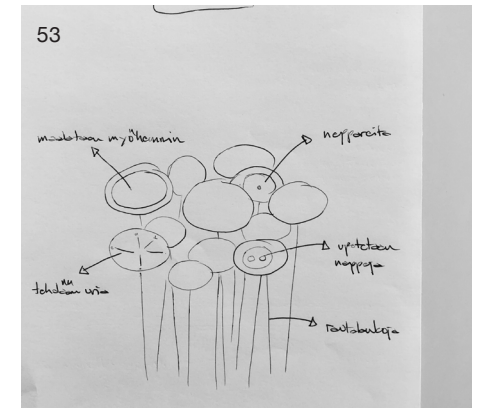
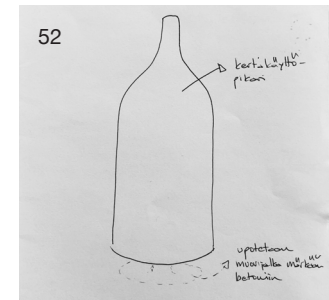
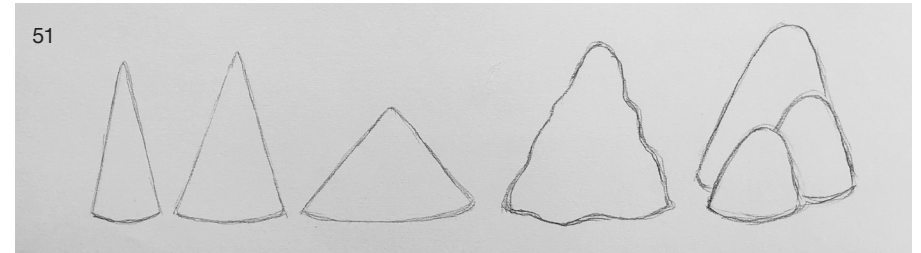
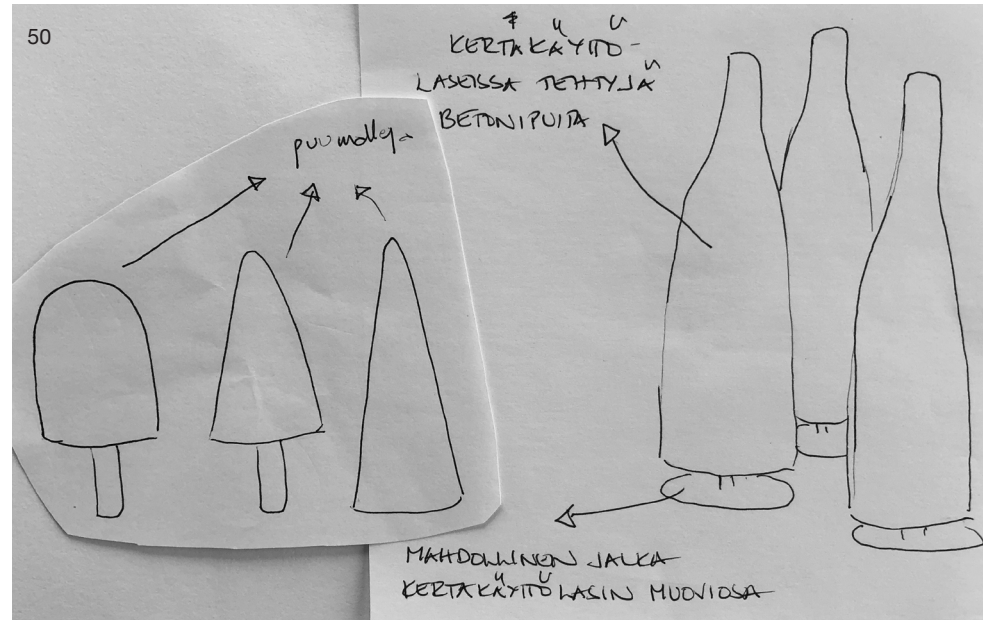
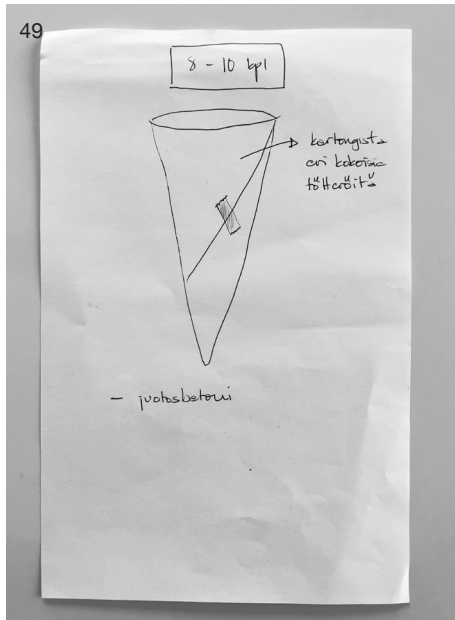

Kokeillaan taittaa betonia ja tehdä siihen kuplamuovista pinta.

Ekologiseen ympäristöön olin kaavaillut erilaisia kokeiluja puista tai pensaista sekä vuorista ja kivistä. Ajattelin, että ne olisivat elementteinä sellaisia, joita kuvituksissa voisi hyvin käyttää betonisina. Vuoren muodon ajattelin yksinkertaisesti kartiona, jolloin saman muodon pystyisi toistamaan esimerkiksi intiaanien tiipiinä, puuna, väärinpäin käännettynä jäätelötötterönä tai vaikka koristeltuna kakkuna tai hahmona. Moni muikin ideoista oli sellaisia, joita voi käyttää myöhemmin myös muissa yhteyksissä tai ainakin hiukan muunnellen.

Koska olin ajatellut tässä yhteydessä myös kasveja tai kukkia, yritin pohtia miten tehdä yksinkertaisia kukkasia. Kokona niiden tulisi kuitenkin olla aika pieniä, joten tarvitsin muotin tai mallin, joka toistaisi samaa muotoa. Olin kerännyt tätä projektia varten erilaisia korkkeja, joten päätin kokeilla hyödyntää niitä tässä työssä.

Kuvat 49–53. Omia luonnoksia.

↑
Käytetään hyödyksi maitotölkkien korkit.

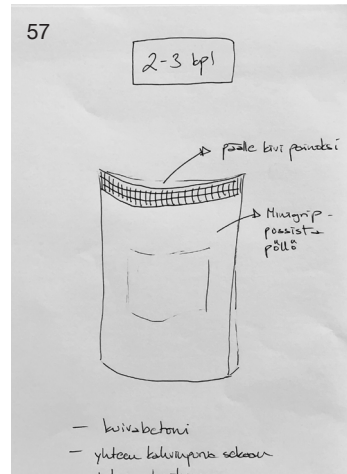
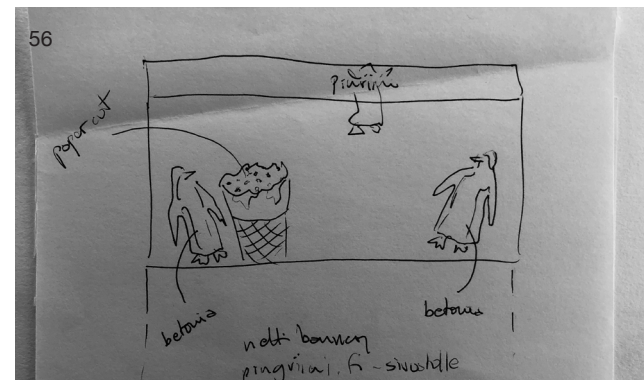
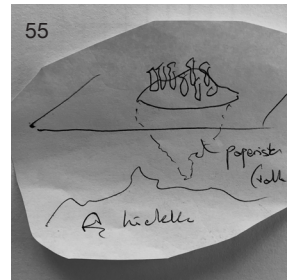
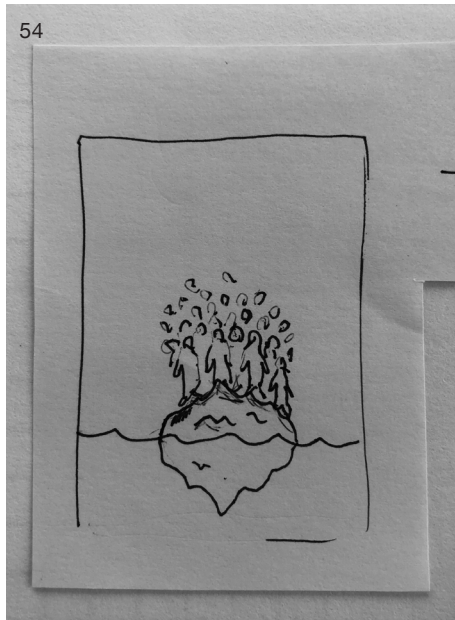
Voiko laittaa pullonkorkin?
←

5 KUVITUSPROSESSI

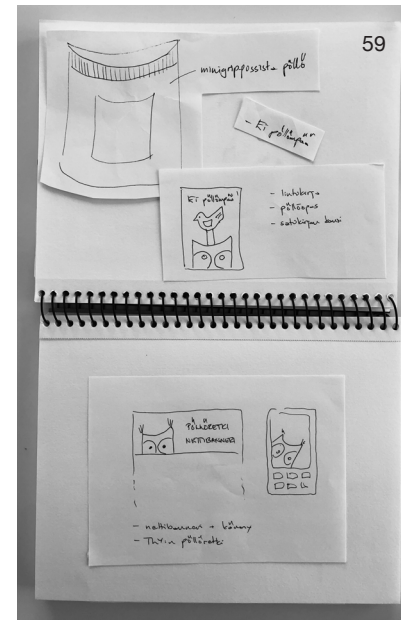
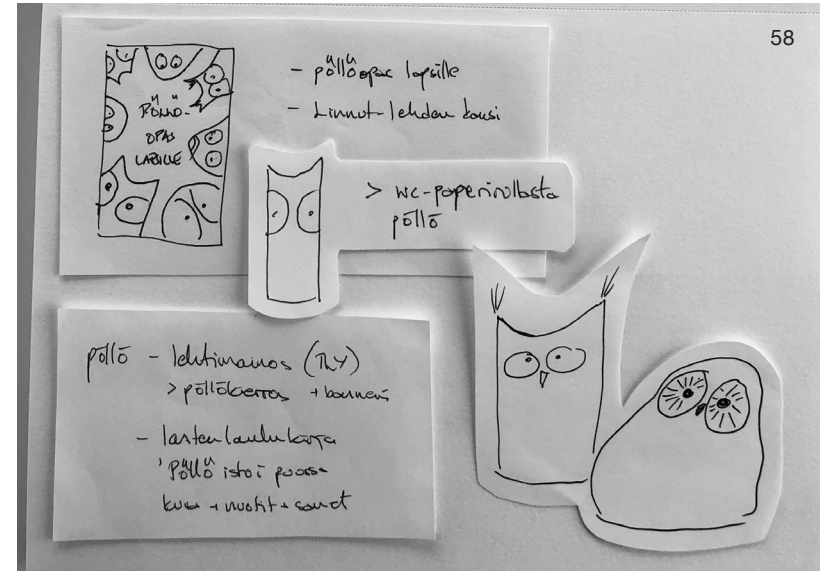
Eläin- ja lintuhahmoja pyörittelin myös useita mielessäni. Koska olen kiinnostunut linnuista, tuntui luontevalta kokeilla myös jotakin siihen liittyvää. Lopulta sain idean suljettavasta Minigrip-pussista ja sen muotokielestä. Mielestäni se näytti ihan pöllön päältä, kun pussin kulmat nostaisi ylös, ja johon saisi suunniteltua hyvin myös kasvot joko paperista tai maa- laamalla.

Lisäksi minulla oli käytössä pingviini-jääpalamuotti, joten päätin testata, kuinka hyvin niin pienet muodot onnistuisivat vai hajoaisivatko ne silikonimuotista riippumatta. Näille en varsinaisesti suunnitellut sen enempää jatkokäyttöä, vaan testaus oli lähinnä kokeellinen.

Kuvat 54–59. Omia luonnoksia.

"Ei pöllömpää."

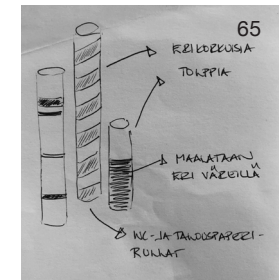
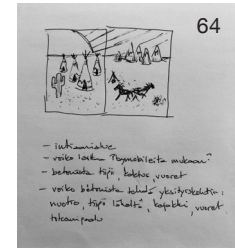
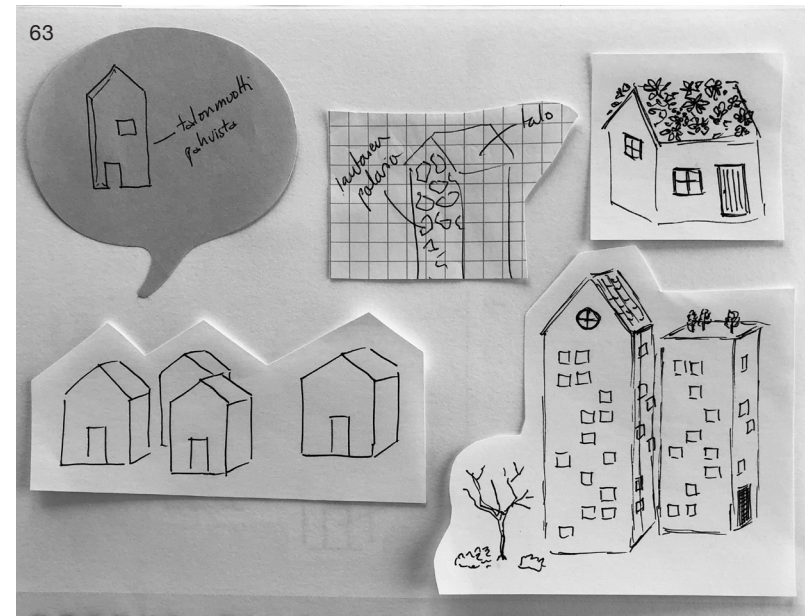
Muoto talouspaperirullan kanssa?

Pöllö- tai pingviinibannereita.

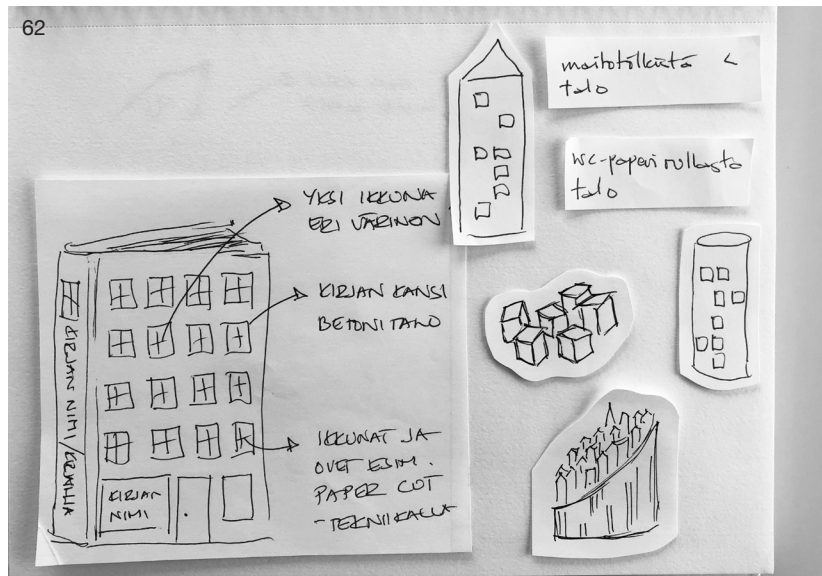
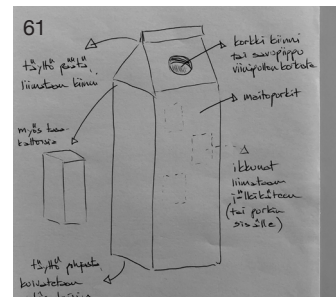
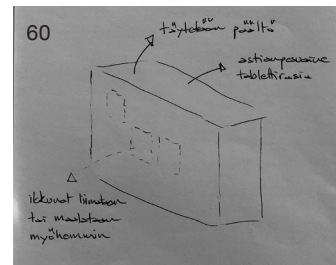
Rakennettu ympäristö -suunnitelman idea lähti ajatuksesta kekeillä betonia lelukirjan kuvittamisessa. Olen ajatustasolla vienyt ideaa eteenpäin ja mielessäni rakentanut kuvaa, jossa betonisten kerrostalojen ja tehtaiden välissä kiertänee Brion junarata. Toisessa ideassa taas Playmobil-hevoset käyskentelevät vuorten kupeessa hiekka-arolla ja intiaanit seisovat tiipiin edessä.

Näiden pohjustamana luonnostelin paperille erilaisia yksinkertaisia kerrostaloja ja tehtaita. Lisäksi päätin toteuttaa muutaman savupiipun sekä katulampun hyödyntäen suklaakonvehtirasian sisällä olevaa irtopohjaa. Tiipiissä ei ollut paljon luonnosteltavaa, sillä ajattelin toteuttaa sen samalla tyyllillä kuin vuorensakin ilman mitään pintarakenteita. Näin voisin tarvittaessa muokata pintaa haluamallani tavalla.

Olin hankkinut jo aiemmin tätä projektia varten myös kartonkiset kirjaimet muotiksi, joten päätin ottaa nekin vielä tässä vaiheessa mukaan suunnitteluun. Näiden kohdalla luonnostelu oli lähinnä niiden jatkokäsittelyn pallottelua tai ideaa missä niitä voisi käyttää.

Kuvat 60–66. Omia luonnoksia.

Omia luonnoksia.

Upota tiipi-teltan 'tukikepit' betoniin.

Hyödynnetään maitotölkkejä ja pesuainelaatikoita.

Hylätyt vaihtoehdot

Hylkäsin suurimman osan ideoista luonnosteluvaiheessa rajatakseni opinnäytetyötä. Päädyin tiettyihin kategorioihin, kuten rakennettuun ympäristöön, ajatuksissa jo pitkään pyörineen idean kautta. Eli suurin osa sivuun jääneistä luonnoksista, oli vain rajaukseen liittyviä.

Matkan varrella tuli muutama muu lähinnä materiaalivalintoihin ja valmistustekniikkaan liittyvä syy. Olin ajatellut esimerkiksi tekeväni hyvin koristeellisia kaloja, mutta en saanut siihen ajateltua muotoilubetonia käyttäytymään halutulla tavalla. Vieras materiaali toimi eri tavalla kuin perusbetoniaadut joita olen tottunut käyttämään, ja huomasin, että se vaatii minulta yksinkertaisesti enemmän harjoittelua. Lisäksi myös pidemmälle vietyjä suunnitelmia esimerkiksi töiden tukirauhoitusten suhteen sekä kuivumisen kannalta tärkeiden ratkaisujen pohdimista ennalta.

Myös teknisiä ongelmia esiintyi, mutta ne liittyivät lähinnä työvälineisiin ja niiden puutteisiin. Toki valmistusvaiheessakin oli haasteita ja ongelmia syntyi muun muassa töiden kuivumispaikkojen puutteesta, koska tila tuli olla tietyn lämpöinen ja töiden piti pysyä vaakatasossa. Osa olisi vaatinut myös teknisiä ratkaisuja, kuten ripustusnaruja eri suuntiin. Hyvä esimerkki tästä oli mustekalan kuivuminen, missä työn päällä ollut sukka vuoti betonista tulevaa nestettä. Työtä ei voinut laittaa kuivumaan ihan mihin vain, ja se olisi pitänyt saada lisäksi kuivumaan ns. ylösalaisin. Lisäksi toiseen päähän olisi pitänyt saada ripustuskoukku aikaiseksi. Näiden puutteesta päädyin kuivattamaan työn ihan pöytätasolla, ja jos koukun siihen haluaa, tulee se porata sitten jälkikäteen.

5.3 Materiaalit ja tekniikat

Betonilaatujen valinnassa päädyin lopulta sellaisiin tuotteisiin, joista minulla oli jo kokemusta aiemmista projekteista. Valitsin käytettäväksi koulussa olleen juotosbetonin sekä kotoani löytyvän kuivabetonin sekä sementtillaastin. Uutena materiaalina valitsin minulle täysin uuden tuttavuuden muotoilubetonin. Ulkonäöllisesti betonijauheissa ei ollut suuria eroja, muuta kuin hiukan värissä sekä raekoossa. Käsituntuma oli muotoilubetonissa kuitenkin poikkeavampi, sillä se oli hyvin pehmeää ja hienojakoista. (Kuva 67.)

Kuva 67. Projektissa käytettäviä betonilaatuja.

Väripigmenttijuheet

Minulla oli käytössäni erilaisia **väripigmenttijuheita**, joten heti alussa kokeiluja miltä ne näyttäisivät betonin seassa. Koska kyseessä oli pienimuotoinen kokeilu, ei minulla ollut sen tarkempaa tietoa väripigmentin ja betonijuheen suhteesta muuta kuin sen tiedon minkä internetistä löysin, joten kokeilin määriä lähinnä oman tuntemuksen mukaan.

Osa pigmenteistä sekoittui hyvin betonimassaan ja värin muuttumisen huomasi jo sekoitusvaiheessa, mutta osa ei meinannut reagoida ollenkaan. Varsinkin vaaleat pigmentit ja valkoisen värin eri variaatiot olivat hankalia, ja tarvitsivat runsaasti pigmenttijuuhetta muuttuakseen. Siltikään en saanut kokeiluissani esimerkiksi betonista kovin valkoista, pelkällä pigmenttijuuhella.

Koepalat ja niissä käytetyt väripigmentit, osa 1

Vieressä olevissa koepaloissa on käytetty seuraavia väripigmenttejä (kuva 68).

Ylimmällä rivillä vasemmalta alkaen:
koboltinsininen, vihreä umbra ja sinooperinpunainen.

Keskimmäisellä rivillä vasemmalta alkaen:
ultramariininsininen, krominvihreä ja poltettu terra.

Alimmalla rivillä vasemmalta alkaen:
grafiitti, sinkkivihreä ja kasselinruskea

Kuva 68. Väripigmenttikokeiluja.

Koepalat ja niissä käytetyt väripigmentit, osa 2

Vieressä olevissa koepaloissa on käytetty seuraavia väripigmenttejä (kuva 69).

Ylimmällä rivillä vasemmalta alkaen:
liitujauho ja punainen koristehiekka,
kimrööki ja punainen koristehiekka
sekä luonnon terra.

Alimmalla rivillä vasemmalta alkaen:
titaaninvalkoinen, ruskea umbra ja punaokra.

Kuva 69. Väripigmenti- ja materiaalikokeiluja.

5 KUVITUSPROSESSI

Olin kerännyt itselleni myös vanhentuneita ruoka-aineita, kuten mausteita sekä kahvijauhetta ja muutamia muita kokeilun arvoisia ainesosia. Sellaisia tuotteita, joita saattaa helposti jäädä vanhentumaan kaappiin. Testasin myös nämä samalla tekniikalla pienissä muoteissa.

Osa materiaaleista olisi voinut toimia ehkä paremmin suuremmissa töissä, ja osa materiaaleista tarvitsi huomattavasti pidemmän kuivumisajan kuten peruskahvijauhe. Hienorakenteinen kahvijauhe kuivui taas nopeasti. Tee ei ainakaan näin pienessä koossa toiminut, vaan hajosi käsiin, ja myöskin Chia-siementen kanssa oli pieniä haasteita. Toki ne toimivat myöhemmin isommassa koossa kokeiltuna paremmin, joskin osa siemenistä valui pitkälti työn pohjalle.

Koepalat ja niissä käytetyt väripigmentit ja muut materiaalit

Vieressä olevissa koepaloissa on käytetty seuraavia väripigmenttejä ja muita materiaaleja (kuvat 70–72).

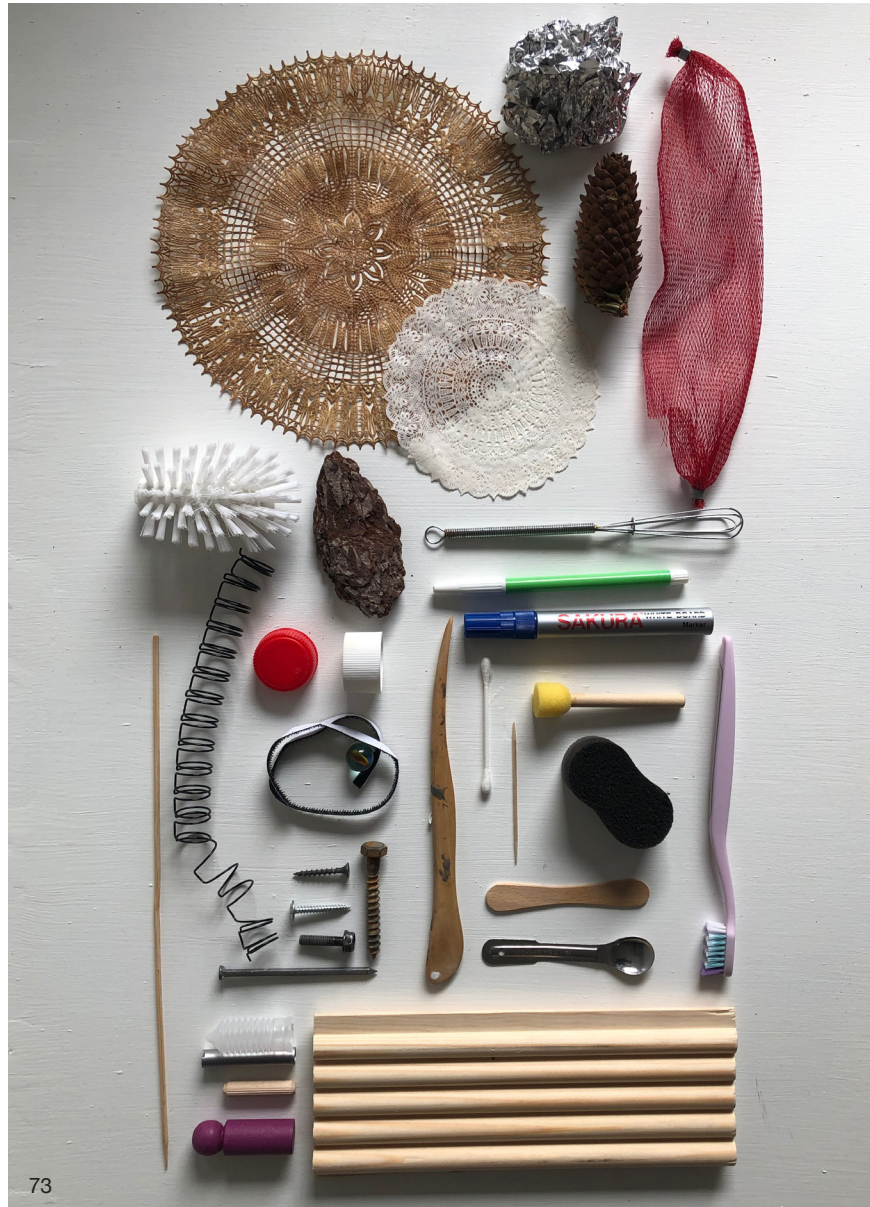
Ylimmällä rivillä vasemmalta alkaen:
sementtilaasti, juotosbetoni, muotoilubetoni, sementtilaasti ja valkoinen pigmenttiväri, juotosbetoni ja harmaa koristehiekka.

Keskimmäisellä rivillä vasemmalta alkaen (juotosbetoni):
kaurahiutale, mannasuurimo, tee, Juhla Mokka -kahvi ja afrikkalainen hienokahvi.

Alimmalla rivillä vasemmalta alkaen (juotosbetoni):
hieno suola, Chia-siemenet, keltainen pigmenttiväri, ruskea pigmenttiväri ja musta pigmenttiväri.

Kuvat 70–72. Väripigmenti- ja materiaalkokeiluja.

73

Kuva 73. Erilaisten pintarakenteiden tekoon käytettäviä esineitä ja tarvikkeita.

Pintarakenne

Koska betonin pinta on tietyllä tavalla aina samanlainen, vaikkakin hyvin elävä, päätin kokeilla tehdä myös erilaisia pintarakenteita eli tekstuureja. Näistä en tehnyt erillisiä koepaloja, vaikkakin esimerkiksi teen ja siementen käyttäminen oli jo pintarakenteiden tekoa, vaan päätin ottaa ne kokeiluun vasta varsinaisissa töissä.

Kokosin itselleni erilaisia elementtejä ja tarvikkeita, joista osaa testasin projektin eri töissä (kuva 73). Kokeilin tehdä erilaisia karhennuksia betonin pintaan käyttämällä tiski- ja hammasharjaa sekä yritin tehdä painaumia käyttämällä rypistettyä foliota. Folio ei tässä tapauksessa toiminut, vaan betoni palasi aina alkuperäiseen olomuotoonsa. Tekniikkaa tulisi varmaankin kokeilla jo pitkälti kuivuneeseen betonipintaan, jolloin muoto pysyisi siinä. Sama koskee kävyn kanssa pintaan saatavaa kuviota eli massa ei saa olla liian märkä.

Pinnan elävyyttä sain lisättyä valuvaiheessa muotin sisään laitettujen kuplamuovien, liukuestemattojen ja lintujen rasvapallojen ympärillä olleiden säilytuspussien avulla. Tässä tekniikassa oli tärkeää, että betoni ei päässyt kuivumaan liikaa, mutta se ei saanut olla myöskään liian kosteata, kun muottia irrotti. Näiden kokeiluista tulikin mielenkiintoisia pintoja töihin, varsinkin sukan käyttäminen 'mustekalan' teossa teki pintaan hienovaraisen kuvion.

Pieniä koloja sain aikaan käyttämällä suuria kahvipapuja, vaikkakin niiden tarkoitus oli jäädä muotobetoniin kiinni. Epäonnistuminen ei oikeastaan haitannut, sillä kahvipavut voi liimata työhön uudelleen kiinni tai kuopat toimivat myös sellaisenaan esimerkiksi maalattuna. Kokeilin myös painaumien teossa ruuvien kantoja, kynän korkkia ja pumpulipuikkoa. Viiltoja yritin saada aikaan kokeilemalla käyttää hammastikkua sekä veistä ja saksien kärjillä leikkaamalla.

Kuivuneisiin töihin tein lopuksi kokeiluja maalaamalla betonin pintaa ja liimamalla muita materiaaleja siihen, kuten paperia, pihalla käytettävää katemateriaalia sekä nappeja ja neppareita. Yhtenä vaihtoehtona oli myös mosaiikkialojen käyttäminen massan kanssa, mutta se jäi nyt kokeilematta työvälineiden puutteen takia.

Muotit

Muottien kohdalla päätin hyödyntää mahdollisimman paljon jätteeksi luokiteltavien materiaalien käyttöä niin muotteina kuin mahdollisten struktuurien teossa (kuvat 74–76). Keräsin itselleni erilaisia ja eri kokoisia elintarvikkeiden käytöstä jääneitä rasioita, tölkkejä ja pieniä pakkauslaatikoita sekä muita kotitalouksessa syntyneitä pakkauksia kuten pesuainepulloja ja talouspaperirullien hylsyjä. Käytössäni oli myös muutamia jääpalojen tekoon tarkoitettuja silikonimuotteja.

Koulun kautta sain kokeiltua myös muotin tekoa alusta alkaen itse. Tässä erittäin monivaiheisessa prosessissa hyödynnettiin muovailuvahan lisäksi useita ainesosia kuten kipsiä, sellakkaa (*perinnelakkaa*), Sinol-polttonestettä, ruokaöljyä ja mäntysuopaa sekä *Vinamold*-muottimassaa. Vaikka prosessi oli monivaiheinen, se oli kokemuksena hyvin avartava ja oli hyvä huomata, että tekniikka mahdollistaa oikeastaan ihan minkä mallisen työn tekemisen vain.

Vinamold ei materiaalina ole kuitenkaan kovin halpaa, varsinkin jos aikoo tehdä suurempia töitä, mutta sitä voi onneksi käyttää hyvin putsattuna aina uudelleen. Sen työstäminen vaatii kuitenkin kunnolliset, ilmanvaihdoltaan hyvin toimivat tilat massan sulatukseen. Sulatus itsessään vaatii lisäksi keittolevyn ja kattilan.

Työvälineet

Betonin työstöä varten minulla oli käytössäni betonisekoitin ja rakennuspalju, pari muurauskauhaa ja pieni tasoiuslasta. Lisäksi työkalupakista löytyi pienempiä lähinnä kuvanveistossa käytettäviä tarvikkeita. Kuvanveistoa varten, kuten Linna (2008, 26–27) kirjassaan *Kuvanveisto, betoniveistäjän käsikirja* sanoo, ei tarvitse investoida suuria rahoja välineisiin ja pääosa työkaluista löytyy perinteisesti jo kotoa työkalupakista.

Edellä mainittujen lisäksi olin koonnut valmiiksi muun muassa teippiä, tukirakenteiksi sopivia materiaaleja kuten rautalankoja, pienempiä kulhoja sekä ruokaöljyä ja pensseleit. Pihalta sain myös luonnonmateriaaleja ja talven jäljiltä löytyi kuivuneita kasveja sekä kotoa käytettyjä nauloja ja muuta pientä tavaraa. Pakollisiin työvälineisiin kuuluivat tietenkin myös suojalasit, kumihanskat sekä hengityssuojain.

Kuvat 74–76. Muotteja betonitöiden tekoa varten.

5.4 Toteutus

Lähestyin ensimmäistä työtä plastisen sommittelun näkökulmasta ja materiaali edellä. Yleensä kuvitusta suunnitellessa on jokin aihealue tai teksti kirjoitettuna valmiina, mutta näin ei välttämättä synny aina parasta lopputulosta (Hatva 1993, 50). Tätä samaa käsitystä jakavat monet muutkin luovat ihmiset. Esimerkiksi lasitaiteilija Jakowleff on todennut tehneensä töitä jo pitkään nimenomaan materiaali edellä (Ornamo 2017, 17). Myös Junttila kokee tavan vapauttavana, kun ei tarvitse rajata mitään pois (2021).

Vallineva (2021) totesi haastattelussa, että kokeellinen kuvittaminen olisi vapauttavaa, mutta samalla vaikeaa. Hänen mielestään vaikeutta on irrottautua opitusta ja tehdä jotakin, joka on tavallaan hyödytöntä. Samalla hän koki, että kokeellinen kuvittaminen edellyttää rohkeutta ja uskallusta astua tavallaan tyhjyyteen, ja olla luottamatta siihen minkä jo tuntee ja tietää.

Minulla ei ollut aluksi mitään ideaa, vaan lähdin muotoilemaan muovailuvahasta jotain itseäni miellyttävää muotoa. Työ kehittyi matkan varrella, ja vaihe vaiheelta mukaan tuli uusia ideoita, pintaan elävyyttä ja lopulta jälkikäsitteilyssä työhön tuli erilaisia struktuureja sekä värejä. Tämä työskentelytapa oli hyvin vapauttava, koska minulla ei ollut rajoittavia tekijöitä lopputuloksen suhteen, vaan työstäessäni muotoa, pystyin kehittämään sitä mielikuvituksellisesti eteenpäin. Lopussa myöskään jatkokäsittelyn aikana en ollut sidottu mihinkään, vaan sain vapaat kädet ideoida työn pinta. Näin syntyi 'kotilo'.

Työvaiheet – merenalainen maailma, osa 1

Muovailuvahasta tehdyn muodon päälle laitoin aluksi ohuelti ruokaöljyä, jotta muovailuvaha irtoaisi muotista helpommin. Tämän jälkeen tein kipsin (*Supraduro*), jonka levitin työn päälle ja annoin kovettua noin tunnin. Kovettumisen jälkeen kaiversin muovailuvahan kipsin sisältä pois kunnolla. (Kuvat A1–D1.)

Seuraavaksi lakkasin kipsimuotin sisäpinnan kiiltäväksi Sellakalla, joka oli valmistettu liottamalla lakkahiutaleita Sinolin sekaan. Kuivuneen lakkauksen päälle laitoin vielä ohuen rasvakerroksen, ruokaöljyä ja mäntysuopaa, jonka jälkeen kaadoin sisään uutta kipsiä. Kovettumisen jälkeen hakkasin päällimmäisen kipsikerroksen varovasti irti. Tämän jälkeen työ oli valmis hiottavaksi, ja samalla korjasin murtuneet kohdat ja reunat uudelleen ohuelti kipsillä. Viimeistellyt kipsityöt laitoin kostumaan haaleaan veteen. (Kuvat E1–G1.)

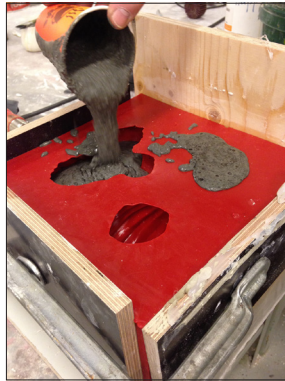
Kipsitöiden kostumisen aikana pilkoin punaisen, uusiokäytettävän Vinamold-muottimassan. Sitä on saatavana myös keltaisena, joka on kovempaa ja sopii paremmin isoihin töihin. Laitoin muottimassan pieninä paloina kattilaan, jotta ne sulaisivat nopeammin, ja sekoittelin niitä säännöllisesti sekä varovasti matalalla lämmöllä. Samaan aikaan tein tiiviin muotin, jonne asetin kipsityöt ja joiden päälle sulaneen Vinamoldin lopulta kaadoin. Muottimassan kovettuminen riippuu paljolti huoneen lämpötilasta ja muotin paksuudesta, mutta tässä tapauksessa vuorokausi oli riittävä. Tämän jälkeen kipsityöt olivat valmiit pois otettavaksi ja muotti valmis. (Kuvat H1–L1.)

5 KUVITUSPROSESSI

M1

N1

O1

P1

Q1

R1

S1

T1

U1

V1

W1

Tässä vaiheessa sekoitin Fesconin juotosbetonin ja lisäsin sen sekaan tumman harmaata pigmenttiväriä. Sitten kaadoin betonimassan muotteihin ja annoin kuivua useita päiviä. Tässä tapauksessa kuivumisaika taisi olla noin viikko. Kuivumisen jälkeen irrotin betonityöt ja puhdistin käytetyn Vinamold-massan huolellisesti seuraavaa käyttöä ajatellen. (Kuvat M1–O1.)

Nyt työt olivat valmiita jälkikäsittelyä varten. Viimeistelin ne ensin hiomalla. Kovuudesta johtuen varsinkin pohjassa sai käyttää kunnon rasiaa ja pienet hienosäädöt sitten ohuemmalla hiekkapaperilla. Lopuksi pesin töistä hienon betonipölyn pois ennen lopullista jälkikäsittelyä. (Kuvat P1–Q1.)

Käytin tässä työssä kokonaisia mustapippureita, jotka liimasin kuumaliimapistoolilla. Sitten tein itse kuivuvasta askartelusavesta pieniä 'lonkeroita', jotka maalasin akryyli-maaleilla mustaksi. Samalla tein jääneistä kipsitöistä vastaavanlaiset versiot, missä käytin hopeanvärisiä kakkukoristeita. Niiden 'lonkerot' maalasin valkoisella maalilla. Lopuksi vielä liimasin lonkerot etuosaan ja maalasin etuosan myös mustalla maalilla. (Kuvat R1–W1.)

Ohjeet tarkistettu opettaja Matti Happonen kanssa. (Happonen 2021).

A2

B2

C2

D2

E2

F2

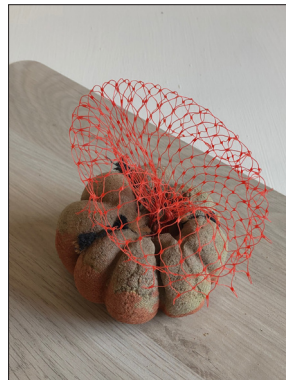
G2

H2

I2

J2

K2

L2

Työvaiheet – merenalainen maailma, osa 2

Kasvien kohdalla minulla oli pari ideaa, joista toisessa kasvien muodot olisi tehty muotoilubetonilla kokonaan ja toisessa ideassa käyttämällä mukana kuivatettuja kasveja. Valitsin näistä jälkimmäisen sillä olin kuivattanut kasveja tätä projektia varten ja lisäksi koin, että kasvit toisivat töihin betonin rinnalle jotakin herkempeää. Toisessa kasvissa minulla oli muottina kertakäyttömuki, jonka rypistin ja solmin narulla. Toisen kasvin pohjan muotoilun tein käsin muotoilubetonia käyttämällä, jonka värjäsin lopuksi harmaalla koristehiekalla. (Kuvat A2–D2.)

Mustekalat olin poikkeuksellisesti ideoinut jo aika tarkkaan etukäteen. Olin päättänyt käyttää muottina sukkaa ja toisessa lisäksi lintujen rasvapallojen suo-javerkkoa. Toiseen lisäsin punaista pigmenttiväriä ja toiseen ns. 'lonkerot' rautalangasta. Muodon mustekalalle sain solmimalla langat työn ympärille, mutta tässä vaiheessa olisi pitänyt olla tarkempi, sillä toisen narut jäivät osittain väleihin kiinni. (Kuvat E2–I2.)

Työnimellä 'simpukka' oleva idea lähti siitä, että halusin käyttää jossakin kuplamuovia pintarakenteen luomiseksi. Halusin kokeilla myös saisinko siitä taitettavan version. Tässäkin tapauksessa mietin pitkään, teenkö väliin lonkerot, mutta päädyin kasveihin samasta syystä kuin ylempänä. (Kuvat J2–L2.)

Seuraavan aukeaman kuvissa on kaikissa kokeiltu eri pintarakenteiden tekoa. Käytin osassa kuplamuovia, osassa kakunkoristeita ja mustapippuria, kiven päälle ripottelin harmaata koristehiekkaa, tein viiltoja tikulla ja kokeiliin leikata saksilla pieniä nipukoita, pyörittelin ja upotin muotoilubetonia osterin kuoriin helmien kanssa. (Kuvat A3–R3.)

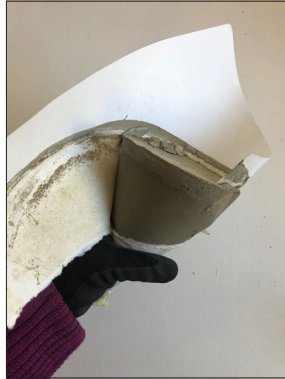
5 KUVITUSPROSESSI

A4

B4

C4

D4

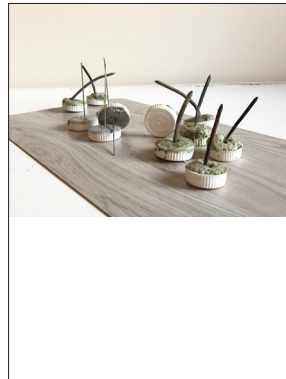
E4

F4

G4

H4

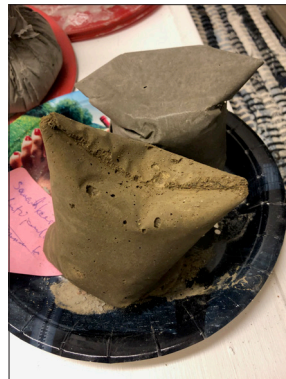
I4

J4

K4

L4

Työvaiheet – ekologinen ympäristö, osa 1

Vuorien muotin tein paksummasta kartongista, sillä halusin niistä yksinkertaisen näköisiä, ja jotta niiden jälkikäsitteily olisi näin helpompaa. Tasaista pintaa pystyisin hiomaan sekä maalaamaan yhä uudelleen tai siihen saisi liimattua vaikka paperista elementtejä. Lisäksi sama muoto toimii useammassa muussa yhteydessä, kuten tiipii-telttana, infografiikassa kartiona tai vaikka kuusena. Vuorien teossa oli toki myös haasteita, koska kartonki kostui ja reuna taittui betonin sisään. Myös kuivattaminen oli hankalaa ja olisi vaatinut jonkinlaisen tukimuotin. (Kuva A4–D4.)

Kukat lähtivät siitä yksinkertaisesta ideasta, kun mietin mitä tekisin kartonkisten maitotölkkien korkeille, kun tölkkejä käytin talojen rakentamisessa. Ideana oli täyttää korkki betonilla, öljytyllä sellaisella, ja laittaa muun muassa ruostuneita nautoja varsiksi. Idea oli ajatustasolla hyvä, mutta korkkeja ei saanut enää pois, kun betoni kuivui, joten jatkoin niiden työstöä liimaamalla nappeja korkkien päälle. (Kuva E4–H4.)

Mukana oli myös 'ylimääräisenä' elementtinä pöllöt, sillä halusin kokeilla Minigrip-pussia pöllön kasvojen teossa. Tässä kiinnosti ensisijaisesti muotokieli, ei niinkään tässä vaiheessa jatkojalostus. (Kuva I4–L4.)

A5

B5

C5

D5

E5

F5

G5

H5

I5

Työvaiheet – ekologinen ympäristö, osa 2

Puiden teossa käytin kertakäyttöisiä kuohuviinilaseja, ja jäätelötöttejän suojamuovia muotteina. Kokeilin puiden teossa eri pigmenttivärejä, osaan laitoin pullonkorkin jalaksi ja osassa käytin liukuestemattoa pintarakenteen aikaan saamiseksi.

Työvaiheissa ei tullut eteen mitään yllättävää, mutta jos olisin halunnut saada muotin terävän kärjen ehjänä ulos, olisi ehkä pitänyt käyttää rautalankaa sisällä tukena. Myös muotin parempi öljyminen tai kuumalla vedellä kuumentaminen muotin irrotusvaiheessa olisi saattanut auttaa. Myös liukuestemattopalanen tuli ottaa oikealla hetkellä pois, jotta massa ei ollut liian kuivaa, muttei liian märkääkään. (Kuva A5–I5.)

A6

B6

C6

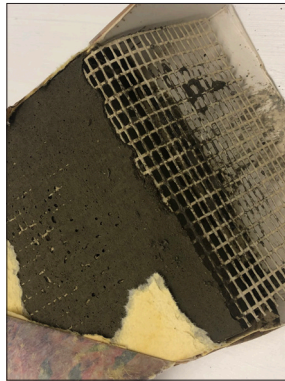
D6

E6

F6

G6

H6

I6

J6

K6

L6

M6

Työvaiheet – rakennettu ympäristö, osa 1

Talojen ja tehtaiden muotteina käytin esimerkiksi maitotölkkejä ja astianpesuainepakkauksia. Muutaman kaarevan muodon sain aikaiseksi sopivanmallisella säilytyspakkauksella. Näissä kokeiluissa lähdin enimmäkseen materiaalien yhdistämisillä, ja käytin esimerkiksi kahvia, kaakaota ja kurkumaa sekoitettuna betoniin. Lisäksi värjäsin muuttaman talon terran eri sävyillä. (Kuvat A6–M6.)

Seuraavalla sivulla on kuvia talojen piipuista, katulamppukokeiluista sekä tiipii-telttojen teosta. Piippuja tein suklaakonvehtirasiodien sisäpohjan avulla, joista osan sitten maalasin akryyliväreillä. Lopuksi tein niihin savua pumpulista ja osa piippujen savusta oli värjätty harmaalla spraymaalilla. (Kuvat A7–J7.)

Katulamppukokeilussa käytin samaa konvehtirasiaa ja pilliä, koska sen toinen kärki on taipuisa. Tätä kokeilua haluan viedä pidemmälle, yhdistämällä siihen lampun ja langat. Nyt en löytänyt siihen vielä ratkaisua. (Kuvat K7–M7.)

Tiipii-teltoissa oli sama tekniikka kuin vuorissakin, sillä erotuksella, että tein rautalangasta teltan huipulla näkyvät 'tukikepit' sekä käytin ohutta printtipaperia. Tämä toimi lopulta hyvin, sillä kostuessaan märeksi, paperi teki telttoihin elävältä näyttävää pintaa. (Kuvat N7–P7.)

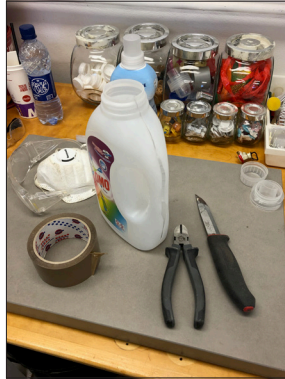
5 KUVITUSPROSESSI

A8

B8

C8

D8

E8

F8

G8

H8

I8

J8

K8

L8

M8

Työvaiheet – rakennettu ympäristö, osa 2 (muut)

Tämän sivun aiheet ovat kaikki hiukan irrallisia elementtejä suunnitelmakaavioissa olevista pääaiheista, mutta koska olin ideoinut näitä mielessäni, halusin toteuttaa ne kuitenkin.

Pesuainepullot olivat alusta asti minulla yhtenä idea-
na, mutta en ollut ehkä työstänyt sitä tarpeeksi pitkälle. Muovipulloja oli todella vaikea saada halki ja ne olisi kuulunut puolittaa kokonaan, jotta betonipullon olisi saanut ehjänä pois. Siksi suurinosa pulloista hajosi irrotusvaiheessa. Myös pullojen kahvoihin olisi pitänyt laittaa tukirakenne, mutta nyt ne unohtuivat. (Kuva A8–G8.)

Kirjainten teossa ei ollut vaikeuksia, sillä käytin niissä kartonkikirjaimia muotteina. Toki betoni vetisti kartongin ja muotteja ei voinut enää toistamiseen käyttää, ja lisäksi ne olisi tullut tukea paremmin. (Kuva H8.)

Sama koski itse tehtyä karttaa. Vaikka käytin reunoissa paksua pahvia ja runsaasti teippiä, olisi suuremmat kohdat pitänyt tukea ulkopuolelta paremmin. Lisäksi myös tästä unohtui tukirauhoitus, ja ohuet kohdat nap-
sahtivat poikki reunateippejä irrottaessa. Sain ne kuitenkin liimattua kiviliimalla takaisin. (I8–M8.)

6 Loppputulos

6.1 Yhteenveto prosessista

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda oma kokeellisempi kuvitustyyli. Sitä varten taustoitin aihetta ensin pohtimalla mitä kuvitus on yleisesti, missä kaikkialla sitä käytetään ja millaisia tyylejä sekä tekniikoita kuvittamisessa on käytössä. Etsin myös kokeellisempaa tekniikkaa käyttäviä kuvittajia, joiden töistä ammensen vinkkejä ja tekniikkaideoita omaa prosessiani varten. Tämä osuus oli hyvin tärkeä prosessin kannalta. Tällaisten kuvittajien löytyminen tapahtui pääasiallisesti eri henkilöiltä tulleiden vihjeiden avulla, kuten opettajien sekä muiden kuvittajien, ja eri sosiaalisten medioiden kanavien kautta. Myös lastenkirjallisuudesta löytyi hyviä esimerkkejä.

Kokeellisuutta terminä lähdin pohtimaan muiden kontekstien kautta, esimerkiksi miten se määritellään taiteessa, musiikissa tai vaikka muodissa. Tein myös omaa pohdintaa sen merkityksestä kuvittamisessa, ja sen tueksi tein haastattelun nimenomaan kokeellisen kuvittamisen määritelmästä. Haastateltavina oli muutamia jo alalla työskenteleviä kuvittajia sekä graafisia suunnittelijoita ja yksi alan järjestön edustaja.

Haastattelun tulokset yhdessä omien pohdintojeni kanssa, avarsivat näkemystäni siitä, että kokeellinen on heittäytymistä johonkin uuteen, ehkä myös vieraaseen sekä totutusta poikkeavaan. Kokeellisessa tekniikassa ei ole myöskään rajoituksia materiaalien suhteen. Tämä tyyli vaatii siis itseltä ehkä enemmän heittäytymistä sekä rohkeutta tehdä totutusta poikkeavampia asioita.

Myös alussa tehdyistä prosessikaavioista oli selkeästä apua, ja työt pysyivät hallittuna niiden ansiosta. Sain opinnäytetyönprosessin aikana myös teknisiin ratkaisuihin liittyviä ohjeita opettajilta, mutta kaikesta huolimatta myös epäonnistumisia tuli. Lopputulos oli kuitenkin mielestäni onnistunut ja pääsin tavoitteeseeni luoda itselleni erikoisempi kuvitustyyli. Tyylin kehittelyä tulee toki jatkaa, mutta suuntaviivat on nyt asetettu ja seuraaviin työprojekteihin on helpompi ryhtyä.

6.2 Materiaalin arviointi

Valitut betonilaadut toimivat pääasiallisesti hyvin ja saavutin sen lopputuloksen, jota lähdin tavoittelemaan. Poikkeuksena oli itselleni täysin uusi muotoilubetoni, joka käyttäytyi tekovaiheessa toisella tavalla muihin laatuihin nähden. Sen käyttäminen vaatii itseltäni vielä harjoittelua, mutta osa epäonnistumisista johtui myös puutteellisesta suunnittelusta tai materiaalien sekä työkalujen puutteesta. Myös töiden kuivattamisessa oli pieniä haasteita tilan sekä lämpötilojen ja teknisten ratkaisujen suhteen. Muuten betonilaaduissa ei ollut suurempia eroja.

Prosessin aikana monien töiden lopullinen muoto yllätti minut, sillä lopputuloksesta ei koskaan tiedä, ja se paljastuu vasta muotin irrottamisen jälkeen. Tulos saattaa joko yllättää tai sitten työ muistuttaa jotakin aivan muuta kuin alkuperästä ideaa. Hyvä esimerkki tällaisesta oli *tiipii*-telttä, jonka ympärillä ollut paperi kuivumisvaiheessa kostui ja meni mutkalle. Ajattelin työn epäonnistuneen, mutta se saikin pintaan elävän näköisen kuin kankaasta tehdyn pinnan.

Osa töistä hajosi jo tekovaiheessa, ja toiset eivät näyttäneet ollenkaan sellaisilta kuin olin ideoinut. Näiden muokkaamista jatkoin erilaisilla jälkikäsitteilyillä, kuten maalaamalla tai yhdistelemällä niihin muita materiaaleja. Kierrätysmateriaalien käyttö onnistui prosessissa muutenkin hyvin niin muottien käytössä kuin lopullisten töiden jälkikäsitteilyssä. Kaikesta huolimatta osa töistä oli kuitenkin roskeen laitettavia, ja oli myönnettävä, että kaikissa ideoissa en prosessin aikana onnistunut halutulla tavalla.

Joudun pohtimaan tulevaisuudessa myös omia eettisiä valintojani materiaalin suhteen. Toki samaa pohdintaa joudun tekemään myös, vaikka piirtäisin pelkästään paperille tai tekisin tietokoneella kuvitukseni. Siksi jo tässä vaiheessa lähdin suunnittelemaan betonisia kuvitustöitä niin, että niitä pystyisi käyttämään yhä uudelleen, ja että esimerkiksi rikkimenneet työt saisi upotettua seuraavan isomman työn sekaan. Näin pystyisin käyttämään materiaalia yhä uudelleen mahdollisimman pitkään ennen lopullista kierrätystä.

Positiiviset asiat

- + vahva kiinnostus materiaaliin
- + graafisuus, muovautuvuus, pinnan elävyys
- + pintakäsittelyt ja värien käyttö mahdollisia
- + kestävyys
- + kierrätettävyys
- + uudelleen käytettävyys (*esim. pinnan muokkaus*)
- + erottuva kuvitustyyli ja uudenlainen näkökulma
- + mahdollistaa vaikeidenkin asioiden kuvittamista

Mahdolliset haasteet

- vaatii erilliset työtilat ja tilat kuivumiseen
- työläs ja mahdollisesti monivaiheinen prosessi
- osa töistä vaatii tarkkaa suunnittelua
- vaatii hyvää suojautumista betonipölyltä sekä fyysisyyttä
- hitaat kuivumisajat
- työ saattaa epäonnistua (*huomioitava suunnittelussa*)
- epäekologinen materiaali (*toisaalta kestävä ja uudelleen käytettävä*)

6.3 Töiden esittely

Kuvat 77-78. Valmiit työt.

79

80

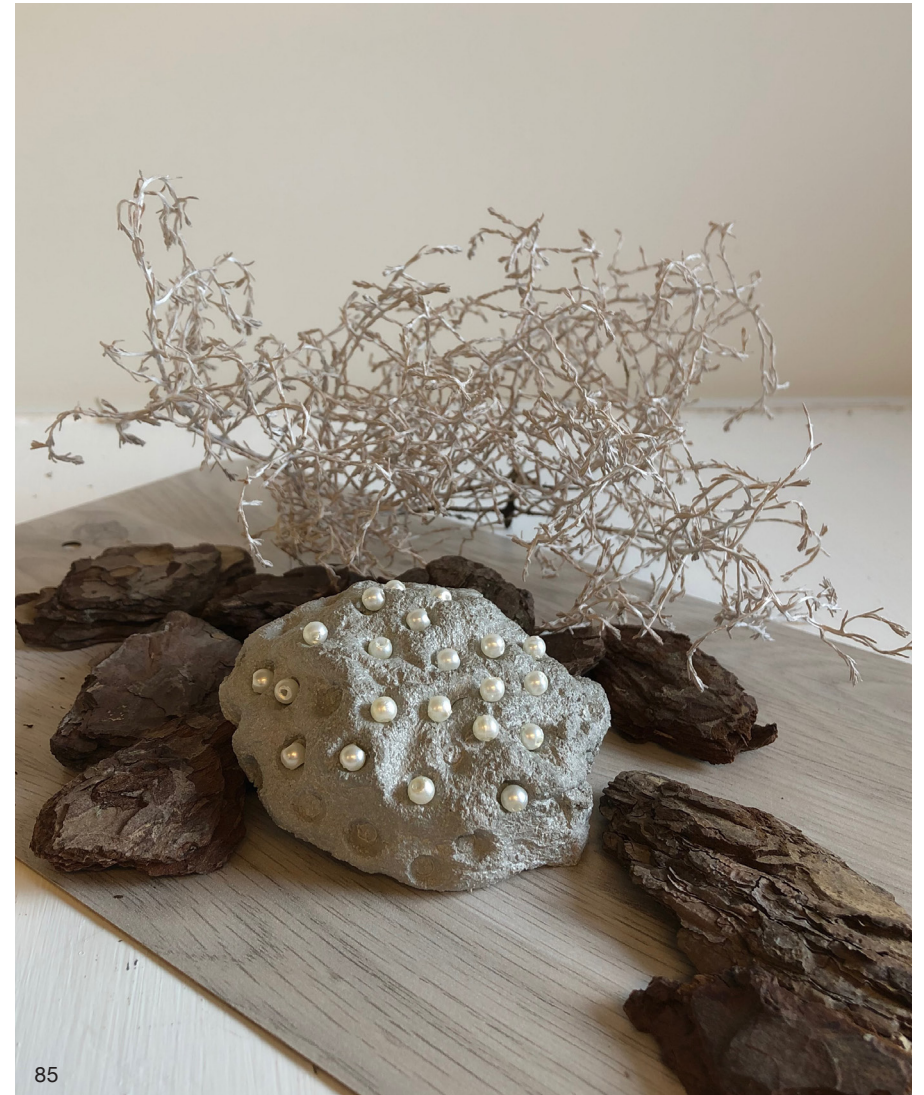
Kuvat 79–80. Valmiit työt.

Kuvat 81–83. Valmiit työt.

84

85

Kuvat 84–85. Valmiit työt.

86

Kuvat 86–87. Valmiit työt.

87

Kuvat 88–89. Valmiit työt.

90

91

Kuvat 90–91. Valmiit työt.

92

Kuva 92. Valmis työ.

93

Kuvat 93–94. Valmiit työt.

94

6.4 Jatkoimenpiteet

Jatkan kuvitustyylin kehittelyä ja uusien suuntauksien hakemista, kokeilujen testaamista sekä myös epäonnistuneiden ratkaisujen työstämistä toisella tavalla. Vien pidemmälle myös kehittäytyötäni kuvien jatkoideoinnista ja näiden kautta rakennan itselleni portfolion kokeilevasta kuvitustyylistä.

Ajatuksenani on työstää myös kirja omista lapsuudenaikaisista leluistani ja kokeilla kuvittaa se opinnäytetyössäni käyttämällä tekniikalla (kuvat 95–96). Tämä vaatii vielä ideoiden työstämistä sekä koko kirjan konseptointia, mahdollisten yhteistyökumppaneiden hankkimista sekä myöhemmin yhteydenottoa kustantamoihin.

Luovan alan yrityksen perustaminen on myös yksi tulevaisuuteeni liittyvistä vaihtoehtoista, minkä kautta voisin tehdä kuvitusta, graafista suunnittelua tai vaikka järjestää kädentaitokursseja. Lisäksi omien kuvitusten jatkotuotteistaminen niin julisteiksi, korteiksi kuin vaikka taiteeksi sekä betonisten pienesineiden valmistaminen myyntiin, voisi jalostua tulevaisuudessa pidemmälle.

6.5 Kuvien jatkoideointi

95

Kuva 95. Jatkoideointia lelukirjan kuvituksesta.

96

Kuva 96. Jatkoideointia lelukirjan kuvituksesta.

97

Kuva 97. Jatkoideointia kirjainten käytöstä kuvituksesta.

7 Arviointi

7.1 Prosessin arviointi

Prosessin ideointi lähti hyvin liikkeelle aihe-seminaarin jälkeen. Sain koottua opinnäytetyöhön sopivia materiaaleja kasaan ja koostin ideoita sekä luonnoksia paperille. Opinnäytetyö kuitenkin keskeytyi tässä välissä, koska osallistuin reilun vuoden kestäneeseen työprojektiin. Tämä tauko teki kuitenkin hyvää, sillä tutkimuskysymys tarkentui tänä aikana ja ehdin työstämään alkuperäisiä ideoita ajatuksissani pidemmälle.

Prosessin loppuvaiheessa, jolloin kirjallinen osuus ja betonikokeilut alkoivat, aikataulu oli todella tiukka. Olin arvioinut aikataulun noin viikon liian lyhyeksi ja jouduin luopumaan siitä syystä muutamista ideoista, ja lisäksi ajatus useamman työn jatkokehittelystä kuvien muodossa jäi nyt kolmeen loppuideaan. Toisaalta näiden ideointi ei varsinaisesti kuulunut itse kuvitusprosessiin, vaan oli tulevaisuuteen liittyvää jatkokehittelyä.

Opinnäytetyöni aihe ja siihen valittu materiaali, olivat valintana onnistuneet, ja saavutin kuvitustyylin kehittämisen prosessin aikana tavoitellun lopputuloksen sekä sain työstettyä ideat paperilta lopullisiksi betonitöiksi. Projekti oli kaikin puolin myös opettava ja opin paljon uusia tekniikoita sekä sain valtavasti ideoita jatkoa ajatellen.

7.2 Kuvitustyylin kehittämisen analysointi

Työstämäni tekniikan ja materiaalin aikaansaamaan kuvitustyyliin olen todella tyytyväinen. Betoni toi kuvituksiin haluamani tunnelman, sekä loi pintoihin elävyyttä ja kolmiulotteisuuden tunnetta niin kuin olin etukäteen suunnitellut. Betonin jatkokäsittelyminen myös kohti kokeellisempaa kuvitustyyliä, onnistui mielestäni hyvin. Materiaalien monipuolisuus oli laajaa, ja sain aikaan mielestäni jotakin normaalista poikkeavampaa ja mielenkiintoa herättävää tyyliä. Materiaalin plastisuus antoi myös vapauden toteuttaa erikoisempiakin ideoita.

Kokeiluissani käyttämäni muut materiaalit, pigmenttivärit ja pintarakenteet toivat töihin lopullisen silauksen, ja ne toimivat näissä tapauksissa oikein hyvin. Oli hienoa myös huomata, että betoni itsessään toimii tietyissä tilanteissa sellaisenaan, mutta väreillä ja muilla materiaaleilla töihin sai mielenkiintoista näkökulmaa aikaiseksi.

Mielestäni tämä menetelmä on käyttökelpoinen ja toimii hyvin monenlaisissa kuvitustöissä. En näe, että materiaali rajoittaisi kovin montaa aihealuetta tai kuvituskohdetta, jossa sitä ei voisi käyttää, paitsi ehkä nopeissa artikkelikuvituksissa haasteita voi tulla aikataulullisesti. Näissäkin tapauksissa voisin yrittää hyödyntää jo olemassa olevia töitä, ja muokata niitä aiheeseen sopivalla tavalla. Myös lopussa olevista jatkoideointiin liittyvistä mallikuvista näkyy hyvin, että betoni todella toimii myös kuvituksissa materiaalina.

Erottavalla kuvitustyyliillä ja sen tuomalla uudenlaisella näkökulmalla on mielestäni paikka myös kuvittamisen alalla ammatillisessa merkityksessä. Tämän tyylistä tekniikkaa en juuri ole nähnyt muiden kuvittajien toimesta tehtävän aiemmin. Onko kenties aikaa vievällä tekniikalla kaupallisia mahdollisuuksia, eli ovatko asiakkaat valmiita maksamaan suhteessa käyttämäni aikaan, vaatii kuitenkin tarkempaa tutkimusta esimerkiksi alan hinnoittelusta.

Kiitos.

Omistettu kummitätini Arjan muistolle.

Kiitos ennen kaikkea Vesalle tuesta ja kannustuksesta. Ilman sinun vankkumatonta tukeasi tämän projektin loppuun saattaminen olisi ollut vaikeaa.

Haluan kiittää myös muuta perhettäni kannustavista viesteistä sekä puheluista näiden vuosien aikana. Kiitos, että jaksoitte kuunnella ideoitani.

Kiitokset lisäksi Ristolle majoituksesta ja kaikesta muustakin avusta. Apusi oli kultaakin kalliimpaa.

Lopuksi haluan antaa kiitokset vielä opinnäytetyön ohjaajilleni rakentavasta palautteesta, hyvistä vinkeistä sekä tekniikan saloihin opastuksesta.

Lähteet

Painetut lähteet

- Aamuset. 2017. Askartelubetoni on luova uutuus. Turku 13.5.2017, 12.
- Ahjopalo-Nieminen, T. 1999. Kuvittajan keinot. Kuvaamataito-sarja. Jyväskylä: Kirjayhtymä.
- Bengtsson, N. & Loivamaa, I. 2002. Kuvituksen monet muodot. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.
- Hatva, A. 1993. Kuvittaminen. Helsinki: Rakennustieto.
- Korolainen, T. 2001. Kirjaseikkailu. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden opas. Helsinki: Tammi.
- Linna, K. 2008. Kuvanveisto. Betoniveistäjän käsikirja. Tampere: Mediapinta.
- Nilsson, M. & Arvidsson, C. 2010. Betonia ja veden välkettä. Karkkila: Kustannus-Mäkelä.
- Ornamo. 2017. Taiteilija taivuttaa betonin. Ornamon lehti 3/2017, 16–17.
- Rättyä, K. & Raussi, R. 2001. Tutkiva katse kuvakirjaan. Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutin julkaisuja nro 23. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.
- Salisbury, M. 2004. Illustrating Children's Books: Creating Pictures for Publication. United States: Barron's Educational Series, Inc.
- Suoranta, O. 2019. Muistilista: Onko betoni vain ohimenevä trendi? Turun Sanomat 17.11.2019, 2.
- Tietäväinen, V. & Hänninen, V. 2018. Kertova kuva. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Wright, M. 1995. Sekatekniikan perusteet. Karkkila: Kustannus-Mäkelä.

Elektroniset lähteet

- Airola, S. 2021. Re: Kokeellinen kuvittaminen / Lyhyt s-postihaastattelu (1–2 kysymystä) opinnäytetyötä varten. Sähköpostihaastattelu. Vastaanottaja Hyytiäinen, P. Lähetetty 8.3.2021.
- Akimova, E. 2020. What Is Illustration? (And What Are the Different Types of Illustration?). Envato Pty Ltd. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://design.tutsplus.com/articles/what-is-illustration-and-what-are-the-different-types-of-illustration--cms-36065>
- Art Digital Magazine. 2009. David Hull's Light Fantastic. Viitattu 13.4.2021. Saatavissa: <https://admag.wordpress.com/2009/05/28/david-hulls-light-fantastic/>
- Alliance Graphique Internationale. 2013. Cahier de vacances, 2013. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://a-g-i.org/design/posters-for-cultural-activities>
- Betoniteollisuus ry. 2021a. Betoni rakennusmateriaalina. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa: <https://betoni.com/tietoa-betonista/perustietopaketti/betoni-rakennusmateriaalina/>
- Betoniteollisuus ry. 2021b. Betoni rakennusmateriaalina. Viitattu 6.4.2021. Saatavissa: <https://betoni.com/tietoa-betonista/perustietopaketti/betoni-rakennusmateriaalina/betonin-valmistus/>
- Casal, S. 2018. Korkeajännitettä ja aivosähköä – taidetta elektroniikkaromusta. Upotettu video. Viitattu 22.4.2021. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/04/20/turhan-tavaran-entusiastit-kokeellisen-elektroniikan-seura-inspiroituu>
- Fescon Oy. 2021a. Juotosbetoni JB 1000/3. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa: <https://www.fescon.fi/tuotteet/kuivabetonit-ja-sementtilaastit/7/juotosbetoni-jb-10003>

Fescon Oy. 2021c. Sementtilaasti S 30. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa: <https://www.fescon.fi/tuotteet/kuivabetonit-ja-sementtilaastit/2/sementtilaasti-s-30>

Fiskars Group. 2021. For the garden and far beyond. Viitattu 13.4.2021. Saatavissa: <https://fiskarsgardenwear.com>

Graphic Concrete Ltd. 2021. Mistä kaikki alkoi – Graafisen Betonin tarina. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa: <https://www.graphicconcrete.com/contact-fi/about-us-fi>

Hannula, P. 2021. Pekka Hannula: Kollaasi on yhdistelmätekniikka. Blogi. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://hannula.art/kollaasi-tekniikkana>

Happonen, M. 2021. RE: TÄRKEÄ / Viimeiset tarkentavat kysymykset opinäytetyöhön liittyen. Sähköpostiviesti. Vastaanottaja Hyytiäinen, P. Lähetetty 25.3.2021.

Hurme, M. 2021. Työ joka ei ole työtä. Kuvittajat ry. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://kuvittajat.fi/blogi/tyo-joka-ei-ole-tyota>

Junttila, S-T. 2021. Re: Kokeellinen kuvittaminen / Lyhyt s-postihaastattelu (1–2 kysymystä) opinäytetyötä varten. Sähköpostihaastattelu. Vastaanottaja Hyytiäinen, P. Lähetetty 22.2.2021.

Kolibri. 2017. Isidro Ferrer. Kolibrifestivaali. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://www.kolibrifestivaali.org/fi/isidro-ferrer/>

Lakan Betoni. 2021. Kuivabetoni S 100. Viitattu 13.4.2021. Saatavissa: <https://www.lakka.fi/tuotteet/laastit-ja-tasoitteet/kuivabetonit-ja-laastit/kuivabetoni-s-100/>

Leskinen, L., Josefsson, J., Hahtala, S. & Alapuranen, S. 2017. Kokeellinen musiikki on musiikin pornografia. Yleisradio Oy. Viitattu 13.4.2021. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/09/01/kokeellinen-musiikki-musiikin-pornografia>

Mosarte. 2017. MakeMake muotoilubetoni 2kg. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa: <https://www.taidemakasiini.com/makemake-muotoilubetoni-p-4686.html>

Nikolaeva, B. 2017. Types of Illustration – Styles and Techniques. GraphicMama. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

Pekkinen, V. 2021. Re: Kokeellinen kuvittaminen / Lyhyt s-postihaastattelu (1–2 kysymystä) opinäytetyötä varten. Sähköpostihaastattelu. Kuvittaja ry. Vastaanottaja Hyytiäinen, P. Lähetetty 1.3.2021.

Robinson, M. 2020. Opinäyteohjaus Hyytiäinen. Zoom-palaveri 3.11.2020.

Tate. 2021. Art term: Mixed Media. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/m/mixed-media>

Tietäväinen, V. 2021. Re: Kokeellinen kuvittaminen / Lyhyt s-postihaastattelu (1–2 kysymystä) opinäytetyötä varten. Sähköpostihaastattelu. Vastaanottaja Hyytiäinen, P. Lähetetty 15.3.2021.

Toivanen, A. 2015. Kuvitus. Graafinen.com. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://www.graafinen.com/suunnittelu/kuvitus/kuvitus/>

Vallineva, S. 2021. Re: Kokeellinen kuvittaminen / Lyhyt s-postihaastattelu (1–2 kysymystä) opinäytetyötä varten. Sähköpostihaastattelu. Vastaanottaja Hyytiäinen, P. Lähetetty 22.2.2021.

Suulliset lähteet

Airola, S. 2016. Kuvittamisen erikoistekniikat -kurssi. LAB ammattikorkeakoulu. Lahti 2016.

Muut lähteet

Muotoilubetoni. Esite. Itselläni oleva.

Kuvalähteet

Kaikki numeroimattomat valokuvat, jotka esiintyvät tässä opinnäytetyössä, ovat minun henkilökohtaisesti ottamiani, ja kuten myös sivuilla 44–52 olevat työvaihe-kuvat.

Kuva 1. Turun Sanomat. 2019. Majurin perheen betonista valmistettua ruokapöytää ei noin vain siirrellä – Rouheaa betoni rynnii nyt ulkoa sisälle monen muunkin trendikkään kodin sisustukseen. Viitattu 21.4.2021. Saatavissa: <https://www.ts.fi/koti/4765952/Majurin+perheen+betonista+valmistettua+ruokapoytaa+ei+noin+vain+siirrellaa++Rouheaa+betoni+rynnii+nyt+ulkoa+sisalle+monen+muunkin+trendikkaan+kodin+sisustukseen>

Kuva 2. Nilsson, M. & Arvidsson, C. 2010. Betonia ja veden väkettä. Karkkila: Kustannus-Mäkelä.

Kuva 3. Väripigmenttejä. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 4–5. Formconcrete Ltd. 2017. Muotobetoni. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa: <https://muotobetoni.fi/about>

Kuva 6. Graphic Concrete. 2014. Graafinen betoni referenssivideo. Viitattu 7.4.2021. Saatavissa: <https://youtu.be/2ufwldba2ZA>

Kuva 7. Heikkilä-Halttunen, P. 2010. Karismaattiset tilkkupeiton kirput. Lastenkirjahylly-blogi. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://lastenkirjahylly.blogspot.com/2010/05/karismaattiset-tilkkupeiton-kirput.html?m=1>

Kuva 8. Heikkilä-Halttunen, P. 2018. Kuvakirja, jossa tuoksuu kesä. Lastenkirjahylly-blogi. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://lastenkirjahylly.blogspot.com/2018/06/kuvakirja-jossa-tuoksuu-kesa.html>

Kuva 9. Schaapman, K. 2018. Hiiritalon Sam ja Julia. Helsinki: Otava.

Kuva 10. Pidä Saaristo Siistinä ry. 2018. Uutisia: Suomen roskakalat -juliste nyt verkkokaupassamme. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: https://www.pida-saaristosiistina.fi/viestinta/uutisia/suomen_roskakalat_-juliste_nyt_verkkokaupassamme.4811.news

Kuva 11. Sipilä, M. 2018. Yhteisvastuulla nälkää ja köyhyyttä vastaan. Lilja 1/2018, 11.

Kuva 12. Kokeilevaa materiaalin ja tekniikan käyttöä. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 13–18. Alliance Graphique Internationale. 2013. Cahier de vacances, 2013. Viitattu 12.4.2021. Saatavissa: <https://a-g-i.org/design/posters-for-cultural-activities>

Kuvat 19–23. Junttila, S-T. 2014. Minne matka, lapanen? Viitattu 21.4.2021. Saatavissa: <http://www.suvituulijunttila.com/?p=532>

Kuvat 24–28. Tan, S. 2012. The Singing Bones. Viitattu 21.4.2021. Saatavissa: <https://www.shauntan.net/suburbia-book>

Kuvat 29, 35. MOXON London. 2021. Betonieläimet. Viitattu 15.4.2021. Saatavissa: <https://www.moxon.london/products/concrete-animals>

Kuvat 30–31, 33–34. Isidro Ferrer. Kotisivut. Viitattu 21.4.2021. Saatavissa: <https://www.isidroferrer.com>

Kuva 32. Goodwin & Goodwin. 2009–2021. Betonikirjaimet. Viitattu 21.4.2021. Saatavissa: <https://www.goodwinandgoodwin.com/products/concrete-letters>

Kuvat 36–42. Omia luonnoksia. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 43–48. Omia luonnoksia. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 49–53. Omia luonnoksia. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 54–59. Omia luonnoksia. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 60–66. Omia luonnoksia. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuva 67. Projektissa käytettäviä betonilaatuja. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuva 68. Väripigmenttikokeiluja. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuva 69. Väripigmentti- ja materiaalikokeiluja. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 70–72. Väripigmentti- ja materiaalikokeiluja. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuva 73. Erilaisten pintarakenteiden tekoon käytettäviä esineitä ja tarvikkeita. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 74–76. Muotteja betonitöiden tekoa varten. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 77–94. Valmiit kuvat. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuvat 95–96. Jatkoideointia lelukirjan kuvituksesta. Oma kuva-arkisto 2021.

Kuva 97. Jatkoideointia kirjainten käytöstä kuvituksesta. Oma kuva-arkisto 2021.